

Hiiumaa rattanädalavahetusel on kõigile lastele ja noortele osalemine tasuta

Oktoobri esimesel nädalavahetusel toimub Hiiumaa rattanädalavahetus, mis tähistab oma kümnnendat juubelit. Võistlus-, elamus- ja lastesõidud toimuvad kahel päeval – reedel, 4. oktoobri õhtul Emmastes ja laupäeval, 5. oktoobril Palukülas.

Hiiumaa Rattanädalavahetus 2024 on kahepäevane spordiüritus, mis on suunatud nii lastele kui täiskasvanutele. Rattanädalavahetus on meeleolukaks alguseks värvilisele sügisele, kus esimesel päeval sõidetakse ööpimeduses 1000 öueküünla valgel ning teisel päeval avastatakse põnevaid rattaradu Paluküla terviserajal Hiiumaal.

Elamussõidu puhul ei ole tegemist võidusõiduga – sõidu eesmärgiks on nautida rattasõitu ja tervislikku liikumist ning tutvuda sügise Hiiumaaga.

Võistlussõidul rattaklasse ei ole – sõltumata kasutatavast rattatüübist võistlevad osalejad teineteisega võrdsetel alustel ühes ja samas arvestuses. Lubatud on võistelda kõigi standardsete inimjõul liikuvate ratastega. Elektrirataste kasutamine on võistlussõidul keelatud. Elektrirattad on lubatud ainult elamussõidul.

Rattanädalavahetusel osalemine on kõigile alla 18-aastastele lastele ja noortele tasuta.

Tasuta elamus- ja võistlussõidus osalemise pileteid saab lunastada kuni 30. septembrini. Hiljem ning kohapeal soodustus enam ei kehti. Pileti lunastamiseks tuleb noor (alla 18-aastane) eelnevalt registreerida rattanadalavahetus.ee veebilehel meelepärasele distantile kasutades sooduskoodi „NOOR“. Lastesõitudele pole eelregistreerimine vajalik – tuleb lihtsalt õigel ajal olla stardijoonel. Korraldajad tuletavad meelde, et kiivri kandmine on kohustuslik.

Emmaste öösõidu start ja finiš asuvad Emmaste lasteaia juures. Numbrit väljastamine ja kohapeal registreerimine algab kell 18.15. 800-meetrise lastesõidu start on kell 18.45, elamussõit mööda küünaldega ääristatud rada ja rattatulede valgel saab alguse kell 19.15. Elamussõidus läbitakse kuus kilomeetrit, ehk kaks kolmekilomeetrist ringi. Võistlussõidu pikkus on 30 kilomeetrit ja selleks läbitakse sama rada kümme korda. Võistlussõit algab kell 20.00.

Paluküla rattasõidu start ja finiš on Paluküla terviseraja alguses. Numbrit väljastamine ja kohapeal registreerimine algab kell 11.30. Kell 12 stardivad lapsed, kes läbivad ca 600-meetrise ringi. Kell 12.30 antakse ühisstart 12-kilomeetrisele elamus- ja 36-kilomeetrisele võistlussõidule.

Mõlemal päeval autasustatakse võistlussõidu kolme kiireimat meest ning naist. Lisaks autasustatakse Palukülas kahe päeva koondarvestuse kolme parimat meest ja naist.

Nii nagu on igal asjal oma algus ja lõpp, jääb ka Hiiumaa rattanädalavahetus sellisel kujul viimaseks. Tule ja kasuta võimalust veel viimast korda koos sõita!

Sündmust korraldavad MTÜ Aerobike Cycling Agency, Team Hiiumaa ning Emmaste Vaba Aja Keskus.

Hiiumaa Rattanädalavahetus

4.-5. oktoober 2024

4.10 Emmaste Öösõit
5.10 Paluküla Rattasõit

Mõlemal päeval võistlussõit, elamussõit ning tasuta lastesõit!

Ajakava laupäeval Emmastes:
18:15-20:00 - avatud on sekretariaat
18:45 - start tasuta lastesõidule
19:15 - start elamussõidule
20:00 - start võistlussõidule
21:30 - parimate autasustamine
21:45 - esimese päeva lõpp

Ajakava pühapäeval Palukülas:
11:30-12:30 - avatud on sekretariaat
12:00 - start tasuta lastesõidule
12:30 - ühisstart võistlus- ja elamussõidule
14:45 - parimate autasustamine
15:00 - teise päeva lõpp

Auhinnaloos kõikide elamussõitjate vahel!

Tule naudi elava tule ilu!

Pane oma nimi kirja juba täna!
rattanadalavahetus.ee

Osalejate eelregistreerimine lõppeb 8. oktoobril 2024. Kirja saab pan-na ja infot küsida mukumatk@gmail.com või Kallilt telefonil 528 9183. Osalustasu 5 eurot sularahas saab maksta staabis enne starti, lapsed alla 14 aasta k.a tasuta.

Osavõtt toimub retkeliste omal vastutusel, korraldaja organiseerib vajadusel transpordi rajalt staapi. Korraldajad võivad turvalisuse huvides olenevalt ilmaoludest teha muudatusi.

Korraldajad: MTÜ Matkaklubi Muku koostöös SA Hiiumaa Sadamad, Hiiumaa Orienteerujate Klubi, Sadama Kohvik, OÜ Disainipark ja toetaja Hiiumaa vald.

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Karl Ragnar Maivel
Isabella Reede

Õnnitleme vanemaid!

Tervist, hiidlane

Tervist, hiidlane!

Selle aasta kevadest koordineerib Hiiumaa Arenduskeskuses Hiiumaal terviseedenduse teemasid Katrin Kivi, kelle tööülesannete hulka kuuluvad nii haridusasutuste terviseedendus kui ka laiema rahvatervise teemad. Kogu Hiiumaa-ülene tervise- ja ennetustöö tegevuste planeerimine, koordineerimine ja elluviimine on seega arenduskeskuse vedada.

2022. aastal läbi viidud Hooliva Kogukonna Noorteuuring leidis, et Hiiumaa noored ei tunne end kogukonnas väärtuslikena, nad vajavad rohkem tunnustust nii pere, kaasõpilaste kui õpetajate poolt. Uuringu põhjal ei tunne suur hulk Hiiumaa noori end hästi. Tollane Tervisenõukogu hakkas otsima lahendusi ja tänaseks keskendutakse haridusasutuste terviseedenduses Hiiumaal kolmele peamisele suunale.

Esimene eesmärk on Hiiumaa laste sotsiaalemotsionaalsete pädevuste arendamine.

Teiseks Hiiumaa lastele ja noortele kogukonnas osaluse ja tunnustussüsteemi väljatöötamine ja elluviimine, et noored tunneksid end väärtuslikena.

Kolmas suund keskendub vanemaharidusele ja vanemluse toetamisele.

Nii laste kui noorte tervisekäitumises on suur roll teadlikel valikutel, mistõttu on märkimisväärne osa terviseennetustööst pühendatud teadlikkuse tõstmisele. Seetõttu on Hiiumaa Arenduskeskus loonud eraldi Facebooki lehe „Tervist, hiidlane“ eesmärgiga jagada tõendusmaterjali infot heaolu ja tervise kohta. Lisaks teaduspõhisele terviseinfole leiab „Tervist, hiidlane“ lehel ka spetsiifilisemat infot just Hiiumaal toimuva kohta.

Hiiumaa kaunis loodus ja mitmekesised spordirajatised pakuvad suurepäraseid võimalusi oma tervise eest hoolitsemiseks. Kutsume kõiki lugejaid üles nautima kaunist sügist ja looma koos pere-dega kaasa sügisestel liikumistüritustel!

TRIINU RAJASALU

Astume ajaloosse: võta osa Wambola rahvaretkest ja avasta Hiiumaa sõja- ja kultuuripärandit

12. oktoobril toimub iga-aastane Wambola rahvaretk – Vabadussõja mälestuseks korraldatud kogupere sündmus, kus lisaks liikumisele värskes õhus on võimalus saada uusi teadmisi Hiiumaa militaarsest minevikust ja omakultuurist. Wambola nime kandis Vabadussõja aegne Eesti Vabariigi lipulaev, kus teenis ka mitmeid hiidlasi.

Retkel on kolm erinevat rada:

Ränk rada pikkusega ca 25 km neile, kes tahavad ennast proovile panna. Kolme kiiremat naist ja meest autasustatakse. Medalile konkureerimiseks tuleb ära võtta kõik SI-jaamade märgistatud punktid ja olla finišis hiljemalt kell 17.00. Marsruut omal valikul kaardi järgi.

Start avatud alates kl 11.00 kuni 14.00.

Mõnus rada pikkusega ca 13 km lihtsalt nautijatele. Rajal on punktid küsimustega ja kõik vastuste lehed osalevad auhinnaloosis. Rada on looduses osaliselt märgitud, soovijatele antakse staabist kaasa paberkaart.

Vähene rada pikkusega ca 5 km neile, kes on veel vähe või liiga palju kõndinud. Rada on sarnane Mõnusa rajaga, aga lühem. Rada on looduses osaliselt märgitud, soovi korral saab kaasa paberkaardi.

Kõikide osalejate vahel, kes õigeaegselt finišis, toimub auhinnaloos. Staap on Lehtma sadamas, kus start on avatud alates kell 11.00 kuni 14.00 ja finiš suletakse kell 17.00.

Peale retke läbimist saab matkasuppi, võta kodust supikauss ja lusikas kaasa!

Kell 17.20 on Ränga raja autasustamine!

WAMBOLA RAHVARETK

12. oktoober 2024
staap Lehtma sadamas

Ränk rada ca 25 km
Mõnus rada ca 12 km
Vähene rada ca 6 km

11.00-14.00 START avatud
17.00 Finiš suletakse
Osalustasu 5€
Lapsed kuni 14 k.a tasuta

Auhinnaloos kõikide retkeliste vahel!
Matkasupp igale osalejale, kel enda kausi ja lusikas kaasas.

Eelregistreerimine 8.oktoobrini mukumatk@gmail.com
Täpsem info Facebookis

HIIUMAA SADAMAD
Korraldaja MTÜ Matkaklubi Muku koostöös SA Hiiumaa Sadamad, Hiiumaa Orienteerujate Klubi, Sadama kohvik, Disainipark ja toetaja Hiiumaa Vallavalitsus.

Foto: Sergei Gussev

Vallavalitsuse istungitelt

○ Tunnistati riigihankes „Kärdla Kooli koristusteenus 2024–2027“ (viitenumber 282234) edukaks pakkuja osaühing Kinnisvarateenindus pak-kumus nr 506171, kui hindamise kri- teeriumide kohaselt majanduslikult soodsaim paksumus, milles kooli si- seruumide koristusteenuse (hanke- lepingu periood 36 kuud) maksumus ilma käibemaksuta on 178 560 eurot.

○ Kinnitati Hiiumaa Vallavalitsu- se 19.06.2024 korralduse nr 376 „Eel- läbirääkimise paksumise korralda- mine vallavara kasutusse andmiseks (Teabemaja)“ alusel Hiiumaa vallas Kärdla linnas Uus tn 4/3 asuva Tea- bemaja hoone esimesel korrusel asu- vate mitteiluruumide, üldpinnaga 261 m² kasutusse andmiseks läbi vii- dud paksumise võitjaks Realiseeri- miskeskus OÜ.

○ Otsustati Hiiumaa Spordil kor- raldada avatud hankemenetluses riigihange „Paluküla Terviseraja ra- dade hooldustraktori soetus koos lumesahaga“. Riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 65 000 eurot.

○ Otsustati Kõrgessaare Osavalla Va- litsusel korraldada avatud hankeme- netluses riigihange „Küttegaanuli tarne Lauka Põhikooli katlamajale“ (viitenumber 283059). Riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemak- suta on 99 000 eurot.

○ Tunnistati riigihankes „Kütte- graanuli tarne Lauka Põhikooli kat- lamajale“ (viitenumber 283059) edu- kaks pakkuja Ardor OÜ paksumus nr 509751, kui hindamise kriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaim paksumus, milles ühe tonni pelleti (preemium 6–8 mm) maksumus ilma käibemaksuta on 240 eurot.

○ Otsustati võõrandada elektroo- nilise enampakkumise korras Hiiu-

maa vallas Kassari külas asuv Kal- jukressi kinnisasi (kinnistu regist- riosa nr 1270133, katastritunnus 20501:001:1840, pindala 5990 m², siht- otstarve elamumaa 100 %) ja määra- ta kinnistu võõrandamise alghinnaks 35 000 eurot.

○ Otsustati võõrandada elektroo- nilise enampakkumise korras Hiiu- maa vallas Käina alevikus asuv Sõp- ruse tn 4/6 (kinnistu aadressi muut- misel uus aadress Sõpruse tn 6) kin- nisasi ja määrata kinnistu võõranda- mise alghinnaks 22 000 eurot.

○ Anti nõusolek Käina Osaval- la Valitsusele sõlmida leping Lam- mutusteenused OÜ-ga lammutus- tööde teostamiseks Käinas, Sõpru- se tn 4/6 kinnistul (katastritunnus 36802:002:0084). Lepingu maksumus ilma käibemaksuta on 18 590 eurot.

○ Otsustati anda Käina Osavalla Va- litsusele nõusolek lepingu sõlmimi- seks Pire OÜ-ga Käina Kooli ventilat- siooni jahutusseadmete renoveerimi- seks. Lepingu maksumus ilma käibe- maksuta on 18 070 eurot.

○ Sõlmida asendushooldusteenu- se osutamiseks leping perioodiks 01.07.2024 kuni 30.06.2025 Haapsalu Sotsiaalmajaga.

○ Anti mittetulundusühingule Hiiu Rannad otsustuskorras tasuta ka- sutamiseks Hiiumaa valla omandis olevad Kõrgessaare alevikus asuvad Sadama tee L3 ja Sadama tee 14 kin- nistud (ca 2,22 ha suurune maa-ala) ja sõlmida mittetulundusühinguga Hiiu Rannad kinnistute tasuta kasu- tusse andmise leping 1 aastaks keh- tivusega 01.06.2024 kuni 31.05.2025.

○ Otsustati nõustuda aktsiaseltsi- le KIIRKANDUR Suurepsi VI uurin- guruumi geoloogilise uuringu loa andmisega.

○ Kinnitati Kõrgessaare Vaba Aja

Keskuse hoolekogu koosseis.

○ Otsustati kinnitada Pühalepa Va- ba Aja Keskuse töötajate koosseis ala- tes 1. oktoobrist 2024.

○ Kinnitada Kärdla Osavalla Vali- tuse hallatava asutuse Rudolf Tobia- se nimelise Kärdla Muusikakooli di- rektoriks alates 1. septembrist 2024 Raili Kaibald.

○ Nimetati vallavanem Hergo Tasu- ja Hiiumaa valla nimel sihtasutuses Hiiumaa Muuseumid asutajaõiguste teostajaks asutajate otsuse vastuvõt- miseks, millega muudetakse sihtasu- tuse Hiiumaa Muuseumid põhikirja.

○ Tunnustati Hiiumaa valla tänukir- jaga Ülle Silivälja pikaaegse hooliva ja pühendunud töö eest erivajadus- tega lastega ja Helen Masti Hiiumaa spordivaldkonna tulemusliku eest- vedamise eest.

○ Tunnustati valla tänukirjaga aas- ta õpetaja konkursi kategooriate võit- jaid ja konkursi „Hiiumaa aasta õpe- taja 2024“ võitjat.

○ Otsustati võtta vastu Kärdla linna lasteaiade detailplaneering (AB Artes Terrae OÜ töö nr 23101DP3) ja korral- dada detailplaneeringu avalik välja- panek töö ajal 29.08–11.09.2024 Hiiu- maa vallavalitsuses ja Hiiumaa val- la veebilehel.

○ Seati tähtajatult sundvaldus Hiiu- maa vallas Valipe külas asuvale Ken- deri kinnisasjale. Sundvaldus sea- takse tähtajatult Elektrilevi OÜ ka- suks projekteeritud elektrimaakaa- belliini rajamiseks, omandamiseks ning majandamiseks (remontimi- ne, hooldamine).

○ Seati isiklik kasutusõigus Elektri- levi OÜ kasuks Pühalepa külas asu- vale Hiiumaa valla omandis olevale Vana maantee kinnistule. Isikliku ka- sutusõiguse esemeks on tehnovõrk- projekteeritud 10 kV pingega maakaa-

belliin, projekteeritud 0,4 kV pingega maakaabelliin, projekteeritud 0,4 kV pingega liitumiskilp, projekteeritud komlpektalajaam, olemasolev 0,4 kV pingega maakaabelliin ja olemasolev 10 kV pingega maakaabelliin.

○ Kehtestati Hiiumaa vallas Palu- külas asuva Paeotsa kinnistu detail- planeering (AA Arhitektid OÜ töö nr DP23-05).

○ Otsustati kehtestada Tahkuna kü- la Põhjanurga maaüksuse detailpla- neering (Dagopen OÜ töö nr 23-05).

○ Võeti vastu Tiharu külas Ranna- männi, Valgehirve ja Männivälja maaüksuste detailplaneering (Da- gopen OÜ töö nr 23-30) ja korralda- da detailplaneeringu avalik välja- panek töö ajal 04.10–17.10.2024 Hiiu- maa vallavalitsuses ja Hiiumaa val- la veebilehel.

○ Otsustati võtta vastu Hiiumaa val- las Hausma külas asuva Randrähni kinnistu detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 24-05) ja korraldada detail- planeeringu avalik väljapanek aja- vahemikus 10. oktoober kuni 23. ok- toober 2024. a Pühalepa osavalla va- litsuses ja Hiiumaa valla veebilehel.

○ Anti projekteerimistingimused Hiiumaa vallas Luguse külas Porsiku maaüksusele üksikelamu laiend-amiseks üle 33% esialgselt mahust.

○ Otsustati anda projekteerimistin- gimused Hiiumaa vallas Poama kü- las Kase maaüksusele elamu-juurde- ehitus-tuulekoda laiendamiseks üle 33% esialgsesest mahust ja hoone II korruse välja ehitamiseks.

○ Algatati Hiiumaa vallas Tagukü- las Maria-Aadama kinnisasjal asuva eratee avalikuks kasutamiseks mää- ramise menetlus.

○ Määrati Hiiu maakonnas, Hiiu- maa vallas, Männamaa külas asuva Laasi katastriüksuse uueks lähiaad-

ressiks Laasimetsa.

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Hel- termaa külas asuvate Hobuhiidlase ja Kräsu kinnisasjade vahelise piiri muutmiseks.

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Pih- la külas asuva Kõrtsi kinnisasja ja- gamiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Kaleste külas asuva Kiviränga kinnisasja jagamiseks.

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Kärdla linnas asuva Hiiu tn 25 kin- nisasja jagamiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Suureranna külas asuva Põllu- maa kinnisasja jagamiseks.

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Paope külas asuva Laaneotsa kinni- sasja jagamiseks.

○ Anti nõusolek Hiiumaa vallas Part- si külas Kärdla metskond 248 kinnis- asja jagamiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Pihla külas asuva Kaarlipõllu kinnisasja jagamiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Valipe külas Kopli jagamiseks.

○ Otsustati anda nõusolek Hiiumaa vallas Emmaste-Kurisu külas asuva Sarapuu kinnisasja jagamiseks nel- jaks iseseisvaks katastriüksuseks.

○ Otsustati muuta Hiiu maakon- nas, Hiiumaa vallas, Käina alevikus asuva Sõpruse tn 4/6 katastriüksuse lähiaadressi ja määrata uueks lähi- aadressiks Sõpruse tn 6.

○ Määrati eestkostja kahele isikule.

○ Vabastati korraldatud jäätmeveo- ga liitumisest kaks jäätmevaldaja.

○ Kiideti heaks 10 hajaasustuse programmi aruannet.

○ Otsustati tagada eluruum ühele taotlejale.

Piirkondade hääl

Hiiumaa Ametikooli ja Suuremõisa los- sikompleksi ümber toimuv on hea näi- de, kuidas kogukond hiidlased ja Hiiu- maa sõbrad – ühiselt ühe eesmärgi ni- mel tegutseb.

Protsess on veel pooleli, aga on sel- ge, et just niimoodi, ühise rindena ühi- se asja eest kõikvõimalike kanalite kau- du oma sõnumit edastades on võimalik eesmärgi saavutada.

Sarnases suunas liigub ka vallavalit- sus, kus 2025. aastast lõpetavad osaval- la valitsused. Koondume ühe ametiasu- tuse, Hiiumaa Vallavalitsus alla, selge- te vastutusvaldkondadega ja spetsiali- seerudes.

Samas jätkame piirkondliku kaasa-

misega. Viimast ilmestab osavaldade põ- himäärus, mis septembris volikogus tel- sel lugemisel on. See ütleb, et **osavald on üksus, mille eesmärk on kohaliku initsiatiivi ja identiteedi hoidmine, elanike kaasamine kohaliku tasandi küsimus- te lahendamisse ning piirkondlike hu- vide esindamine valla ülesannete täit- misel. Osavalla elanike esinduskogu on osavallakogu.**

Määrusega muutub osavallakogu moodustamine ja koosseis. Jätkuvalt ootame, et noored, eakad ning ettevõtjad nimetaks katusorganisatsioonide kaudu oma esindajad. Samuti on osavallako- gusse oodatud kõigi piirkonnas toime- tavate asum- või külaseltside esinda-

jad. Edaspidi võib selts ise otsustada, kas esindaja nimetab juhatus või üldkoos- olek. Lisaks kuuluvad osavallakogus- se kolm valimistel enim häält teeninud kandidaati.

Määruse muutmisel oleme arvesta- nud osavallakogude arvamusega. Nii saaks edaspidi esinduskogusse kuulu- da ka tihedamalt asustatud piirkonda- de korteriühistute esindajad, kes vali- takse valitsuse kokku kutsutaval koos- olekul. Emmaste, Lauka, Lõpe ja Suu- remõisa piirkonnast üks, Käinast ja Kõr- gessaarest kaks, Kärdlast kolm. Ees- märk on suurendada eri piirkondade kaasatust ning tõsta kogukonna esi- ndajate osakaalu.

Põhimäärus toob välja ka osavallakogu pädevuse

Näiteks võib osavallakogu avaldada arvamus arengudokumentide, kohaliku elu küsimuste ja ühistranspordi sõidu- plaanide kohta. Samuti teha ettepane- kuid eelnõude algatamiseks volikogu eestseisuse kaudu.

Valla sidusama juhtimise huvides kü- sib vallavalitsus enne otsustamist osa- vallakogu arvamus osavallas asuvate asutuste ümberkorraldamisel, vallava- ra müügi või kasutusse andmise korral, tee- ja väikeinvesteeringute valikuid te- hes ning eelarvet koostades. Sealjuures on määruks välja toodud, et vallavara müügi korral kasutatakse vahendeid sa-

ma piirkonna investeeringuteks.

Selleks, et toimiks operatiivne info- vahetus piirkonna asutustega, nimetab osavallakogu esindaja osavallas asuva antud piirkonnas tegutseva valla hallata- va asutuse hoolekogusse või nõukogusse.

Samuti jätkame süsteemiga, et mit- tetulundusliku tegevuse tegevustoe- tuste jagamise komisjon moodustatak- se osavallakogude liikmetest. Uskudes, et just kogukonna esindajad tajuvad kõi- ge paremini kolmanda sektori tähtsust.

HERGO TASUJA
vallavanem

OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMISRING OKTOOBRI

Hiiumaa Jäätmejaam korraldab ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumisringi. Kogumisring toimub koostöös Hiiu Autotrans OÜ-ga ja hõlmab kahel järjestikusel laupäeval kogu Hiiumaad. Autode peatuspaikades saavad Hiiumaa elanikud tasuta ja mugavalt ära anda kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid ja vanu elektri- ja

elektroonikaseadmeid. Ohtlikest jäätmetest võetakse vastu: ohtlikke aineid sisaldavad ja nendega saastunud pakendid; akud ja patareid, sh plii-akud; vanad ravimid; värvid, lakkide liimide ja lahustite jäägid; mootori- ja määrdeõlid; absorbendid, filtermaterjalid, saastunud kaltsud ja kaitseriietus jms; õlifiltreid ja antifriisi jäägid; nakkusohtlikud te-

ravad ja torkivad jäätmed (nt vanad süstlad jmt); aiandusmürgid ja väetiste jäägid, pestitsiidid; kemikaalijäägid (happed, leelised, fotokemikaalid ja muud olmekemikaalid); ohtlikke aineid sisaldavad pesuained; elavhõbedat sisaldavad jäätmed (nt vanad kraadiklaasid, päevavalguslambid ja säästupirnid); vanad elektri- ja elektroonikaseadmed, sh e-sigaretid.

Käina-Pühalepa 19.10.2024			Pühalepa-Käina-Kärdla 19.10.2024			Emmaste-Kõrgessaare 26.10.2024			Kärdla-Kõrgessaare 26.10.2024		
Allika bussipeatus	9:00	9:05	Vahtrepa ja Kõrtsu tee rist	09:00	09:05	Jausa bussipeatus	09:00	09:10	Pae tänava garaazid	09:00	09:45
Putkaste kortermajad	9:10	9:25	Puliste bussipeatus	09:15	09:20	Valgu seltsimaja parkla	09:15	09:25	Kooli-Vabaduse rist	09:50	10:35
Esiküla bussipeatus	9:30	9:45	Hellamaa mägi (Vahtrepa tr)	09:25	09:35	Harju tuuliku parkla	09:30	09:40	Malvaste Kodeste teerist	10:45	10:50
Kassari pood	9:50	10:05	Kuri bussipeatus	09:40	09:45	Tilga bussipeatus	09:45	09:50	Mudaste bussipeatus	10:55	11:00
Orjaku sadama parkla	10:10	10:25	Suursadama parkla	09:55	10:05	Emmaste keskuse parkla	09:55	10:10	Reigi bussipeatus	11:10	11:25
Aadma teerist	10:35	10:40	Partsi bussijaam	10:15	10:25	Emmaste kooli parkla	10:15	10:25	Rootsi bussipeatus	11:30	11:45
Aadma bussipeatus	10:45	10:50	Lõpe kortermajad (Lõpe 5)	10:35	10:50	Sõru sadama parkla	10:35	10:45	Lauka koolisöökla parkla	11:55	12:15
Männamaa bussipeatus	10:55	11:15	Paluküla bussijaam	10:55	11:05	Tohvri bussipeatus	10:50	10:55	Kõrgessaare VAK parkla	12:25	12:45
Kaigutsi I bussipeatus	11:20	11:25	Tormi konsumi parkla	11:15	12:00	Pärna ringtee	11:00	11:10	Paope bussipeatus	12:55	13:00
Selja bussipeatus	11:30	11:35	Leigri väljak	12:05	12:50	Viiri (teerist)	11:15	11:20	Luidja parkla	13:10	13:30
Käina Kooli parkla	11:40	12:00	Tubala parkla	13:00	13:10	Kabuna bussipeatus	11:30	11:35	Villamaa bussipeatus	13:40	13:50
Vaemla (mõisa varemed)	12:10	12:15	Nõmba bussipeatus	13:15	13:25	Külama bussipeatus	11:40	11:45			
Õunaku bussipeatus	12:20	12:25	Mäeltse bussipeatus	13:35	13:45	Sinima bussipeatus	11:50	11:55			
Kalginiidi bussipeatus	12:30	12:35	Käina Mäe põik parkla	13:55	14:10	Leisu bussipeatus	12:00	12:10			
Salinõmme bussipeatus	12:45	12:50				Nurste bussipeatus	12:15	12:30			
Suuremõisa jäätmepunkt	13:00	13:15				Haldi bussipeatus	12:35	12:45			
Soonlepa teerist	13:25	13:30				Õngu bussipeatus	12:55	13:05			
Sarve (Mäe bussipeatus)	13:35	13:40				Suureranna (Sireli hostel)	13:20	13:30			
Heltermaa klubi	13:50	13:55				Kõpu küla kaevu juures	13:40	13:55			
						Kalana sadama parkla	14:05	14:15			

Üleantavad vedelad ohtlikud jäätmed nagu värvid, õlid, lakid jne, peavad olema terves ja kindlalt suletud taaras. Samuti peavad pulbri või graanuli kujul olevad jäätmed (taimekaitsevahendid, mürgid, kemikaalid) olema kindlalt suletud taaras. Kogumisringidel võetakse jäätmeid vastu ainult eraisikutelt. Ettevõttes tekkinud ohtlikud jäätmed saab

üle anda Hiiumaa jäätmejaamas. Juhime tähelepanu sellele, et kuigi jäätmete ringil on suured veoautod, ei ole auto furgooni mahutavus lõputu. Seepärast palume sõiduauto järelhaagiste ja kaubikute-ga jäätmete toojatel suuremate koguste üleandmisel minna jäätmejaama. See kindlustab, et püsiksime kogumisringil graafikus

ja kõikides punktides saaks kõik jäätmed vastuvõetud. Ohtlikke jäätmeid ega elektri- ja elektroonikajäätmeid ei tohi jätta üleandmispunkti järelevalveta. Hiiumaa Jäätmejaam ei vastuta bussijaama või kogumispunkti maha jäetud jäätmete eest. Küsimuste korral võta ühendust Tambet Toomemäega 5347 1741.

Kasutatud ehituspuitu on lihtne taaskasutusse võtta.

Kas jäätmevaba ehitus on võimalik?

Suurem energiatõhusus ja tervislikumad materjalid kõlavad intrigeerivalt, kuid vähem raiskamist kõlab ikka veidi igavavõitu. Tegelikult pole jäätmevaba ehitus lihtsalt roheline trend, vaid hoopis hädavajalik lahendus, mis tõmbab meid kuristiku servalt tagasi. Hiiumaa Jäätmejaama OÜ juhataja sõnul on vastuvõetavateks ehitusjäätmeteks tellised, betoon, puit, ohtlikke aineid sisaldav puit (peamiselt elektripostid), plastid, süvenduspinnas, asbesti sisaldavad ehitusjäätmed ning ka ehituse ja lammutuse segapraht. Segaprahist sorditakse veel omakorda erinevaid materjale välja. Peamiselt puit, metall ja plastid. Taaskasutusse jõuab erinevaid kaubaaluseid, mida kasutatakse nii oma tegevuses kui ka materjalina, millest on kliendid huvitatud. Kes ehitab lastele mängumaja, kellel vaja puuriida alla ja terrassi ehituseks. Taaskasutada on võimalik näiteks kaabli-ruulle, plasttorude juppe, mänguasju, laua- ja prussijuppe, vanu aknaid ja muud vanakraami. Lähimõeldud projekt, materjalide va-

lik ning komponentide hulk annab väärtuse nende eluea lõpus. Ehitusplatsil sõltub ringlussevõtu edukus sorteerimise lihtsusest ja ehitajate teadlikkusest. Arukas planeerimine võimaldab optimeerida ruumide ja seadmete kasutamist – ruumid peaksid olema multifunktsionaalsed, et neid saaks maksimaalselt ära kasutada kogu päeva vältel. Uuringud näitavad, et keskmist kontorit kasutatakse vaid 35–40% tööajast. Näiteks *hot-desking* süsteem, kus töötajatele pole määratud kindlat töölaua, võimaldab ettevõtet kasutada väiksemaid ruume, mis on kasulik nii ettevõtte omanikule kui kaugtöötajatele. Materjalide optimeerimine on oluline hoone disainimisel, et kasutada materjale maksimaalselt ära. See peab olema tasakaalus pikaajalise, paindlikkuse ja muude elutsükli kaalutlustega. Kõrgessaares asuva Sadama üürimaja planeerimisel otsustasime mitte ehitada uut hoonet, mis oleks võimaldanud kaasaegsemaid lahendusi, vaid rekonstrueerime vana hoone. See oli väljakutse nii projekteerijale

kui ka investorile. Jäätmevaba ehitamine nõuab lisaks teadmisi piirkonna ja kohalike ettevõtete kohta ning koostööd. Kui seda kõike pole, tuleb koondada taaskasutatavad materjalid kohtadesse, kus neid saab ringlusse võtta. Hiiumaa jäätmekorralduse ümbermõtestamisega on see Hiiumaa Jäätmejaam OÜ-le tekkiv põhiülesanne. Oleme lahendanud osade olmejäätmete kogumise ja äraveo korraldatud jäätmeveo hankega, kuid suurem keskkonnasäästlikkuse hüpe saab tulla ringmajanduse arendamisest. Zero waste ehk jäätmevaba ehitus on ambitsioonikas, kuid saavutatav eesmärk. Peame lihtsalt alustama, õppima ja olema valmis nii õnnestumisteks kui ka ebaõnnestumisteks, kuni jõuame enesekindluseni. Saarte elanikena teame seda võib-olla paremini kui mandri inimesed.

ÜLLAR LAID
Zero waste saadik

Saabuvas pimeduses saab ka jalakäija liigelda ohutult

Eestis on palju pimedat aega ja tih-tika vihmakeid ja uduseid ilmasid. Samas väärtustatakse üha rohkem jalgsi liikumist – kõndimine on tervislik, ei nõua suuri kulutusi ja jõukohane peaaegu kõigile. Kuid liik-luskeskkonnas on just jalakäijad ja jalgratturid kõige kaitsetumad. Kuna Eesti linnades ja maantee-del juhtub jalakäijatega palju õn-netusi, siis vaatleme üheskoos, kui-das liikluses kõige paremini enda ohutus tagada.

Jalakäija kohustused asulas ja väljaspool asulat

Asulatee ääres peab jalakäija liikuma kõnniteel, selle puudumisel teepeenral. Asulavälisel teel, kus puudub kõnnitee, peab jalakäija liikuma ainult vasakpoolisel teepeenral, näoga lähenevate sõidukite poole. Tuleb meeles pidada, et jalakäija ei pruugi alati autojuhile hästi nähtav olla, eriti pimedal ajal. Jalakäija võib kergesti sulanduda ümbritsevasse keskkonda, mistõttu on oluline võtta tarvitusele nähtavust suurendavad meetmed.

Helkuri kandmine on kohustuslik

Eestis on helkuri kandmine halva nähtavuse korral või pimedal ajal teel liikudes kohustuslik. See teeb meid nähtavaks ja riietusest on soovitatav kanda pigem heledamaid riideid. Lisaks on enda nähtavaks tegemiseks olemas erinevaid helkivaid tooteid – käsitööhelkurid, helkivad ripatsid, helkiva ribaga lõngast kudumid, erinevad säravad lambikesed, helkurklepsud, helkurkindad ja muud helkivad riideesemed või vilkuvad tossud, helkurmaterjalist joped, poekotid või seljakotikatted. Erinevaid võimalusi on palju, kuid pea meeles, et üleriistele ömmeldud kitsad helkivad ribad ei taga alati piisavat helkivust ja need kuluvad ajapikku. Helkivad tooted ei ole küll helkurid, kuid mida enam võimalusi enda nähtavaks tegemiseks kasutada, seda parem!

Sertifitseeritud helkuri eelised

Väga oluline on meeles pidada, et kandma peab vähemalt ühte sertifitseeritud helkurit. Sertifitseeritud toode on läbinud laboratoorse peegelduvusomaduste mõõtmise ning selle valgust peegeldav pind on piisava suurusega tagamaks pimedal ajal märgatavust. Pakendil peab olema kirjas toote nimetus „helkur“, andmed tootja kohta, CE-märgistus, viide standardile EN 13356:2001 ning eestikeelne kasutusjuhend. Sertifitseeritud helkur on lähitulede vihus nähtav 130 meetrilt ja kaugtulede valgusvihus vähemalt 300 meetrilt. Helkur töötab peegli põhimõtetel – sellele peale langenud valgus saadetakse tagasi valgusallika poole. Tasub jälgida, et helkur olgu pigem suurem kui väiksem ja mida vähem teksti sel on, seda suurem on selle tagasipeegelduva pinna ulatus.

Helkuri kasutamisega ja hooldus

Kasutuses olev helkur tuleb välja vahetada iga 1–2 aasta järel ning kindlasti siis, kui see on kriibitud või tuhmunud. Helkuri töökorras olekut saab kontrollida taskulambi või mobiiltelefoni valgusega. Tõstes valgusallika silmakõrgusele ja lastes sel helkurile peale paista, peaks töökorras helkuril valgus selgelt tagasi peegelduma.

Kuidas helkurit õigesti kanda?

Helkurist on kasu, kui see on autojuhtidele hästi nähtav igast küljest: Kinnita rippuv helkur sellele küljele, kuhu jääb sinust sõidutee (asulaväliselt kindlasti paremale poole). Asulas võiks helkurit kanda mõlemal küljel, kuna on oht, et see jääb ühelt poolt märkamata. Helkur võiks jääda maapinnast 50–80 cm kõrgusele ehk täiskasvanud inimese põlve kõrgusele. Nii on see samal kõrgusel auto tuledega ja helkur jääb jalakäija ja sõiduki vahele, peegeldades paremini valgust ja pakkudes paremat kaitset. Rippuv helkur peab olema kinnitatud nii, et see paistab üleriistelt alt välja ja saab vabalt liikuda. Selle saab kinnitada näiteks tasku- või jopeääre külge. Rullhelkurit on kerge panna ümber käe või jala ning selle asukohta saab vajadusel kiiresti muuta. Helkurile lisaks võib pimedas liikudes kasutada valgusallikat, näiteks tasku- või pealampi, kuid siis tasub üle kontrollida, kas patareid töötavad ka külmas.

Jalakäija ja sõiduki peatumisteed

Maanteel kuivade teeloludega 90 km/h sõitva sõiduki peatumisteed on 70 m, asulas samadel tingimustel 50 km/h sõites aga 28 m. Sügis-talvisel perioodil on teekate enamasti märgja libe ning seetõttu on peatumisteed mõlemal juhul poole pikem. Helkurita kõndiv jalakäija on lähitulede valguses nähtav alles 30 m pealt (udu, vihma- või lumesaaju korral alles ca 15 m pealt). Õnneks saab enda nähtavust kvaliteetset helkurit kandes oluliselt parandada – nii on inimene lähitulede valguses nähtav juba 130 m pealt ning kaugtulede valguses 300 m kauguselt. Teisisõnu suurendab helkurit kandev inimene sõidukijuhi võimalusi vajadusel midagi õigeaegselt ette võtta.

Jalgratturite ja kergliikurijuhtide nähtavus

Pimeduses on enese nähtavaks tegemise kohustus ka liiklevaltel jalgratturitel ning kergliikurijuhtidel – sõiduki helkurid peab hoidma puhtana ja lülitama sisse valge esitule ning punase tagatule (soovitatavalt vilkuvas režiimis). Teeme ise kõik selleks, et oleksime liikluses nähtavad, tähelepanelikud ning teiste liiklejatega arvestavad. Turvalist liiklemist!

LYA LEPP
piirkonnapolitseisnik

1. jaanuarist 2025 muutuvad korraldatud jäätmeveo tingimused

1. jaanuarist jõustub uus Hiiumaa vala jäätmehoolduseeskiri, mis toob kaasa muudatused jäätmete kogumise ja käitlemise osas.

Uuest aastast saab korraldatud jäätmeveo raames üle anda järgmiseid jäätmeliike:

- segaolmejäätmed (kohustuslik kõigile jäätmevaldajatele):** tiheasustusega aladel muutub uuest aastast segaolmejäätmete üleandmise tühjendussagedus – senise 4 nädala asemel on võimalik segaolmejäätmeid üle anda vähemalt 1 kord kvartalis, kui köögi- ja sööklajäätmete kompostimine või jäätmevedajale üleandmine on jäätmetekke kohas tagatud.
- paber ja kartong:** paberi- ja kartongijäätmete üleandmine jäätmevedajale on võimalik korterelamul, asutusel ja ettevõttel. Jäätmete üleandmine toimub kogumismahutiga. Mahuti tühjendamise sagedused: üks kord 2 nädala jooksul alates 5 ja enama korteriga elamu puhul ning muude jäätmevaldajate osas üks kord 4 nädala jooksul. Harvema tühjendamise sageduse rakendamisel ei ole piiranguid. Avalikud vanapaberi konteinerid jäävad samuti alles.
- biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed:** kogumine ja üleandmine jäätmevedajale on kohustuslik kõikidel jäätmevaldajatel, kes ei rakenda tekkekohal kompostimist. Jäätmed tuleb kogumismahutisse panna lahtiselt, pakitult paberist kottidesse või biolagunevatesse kottidesse. Jäätmevedajal on õigus lubada ka plastikaatkoti kasutamist. Mahuti vooderduskotina on lubatud kasutada nii biolagunevat kotti kui plastikkotti. Tühjendamise sagedus: üksikelaamu osas talveperioodil (01.11 – 30.03) üks kord 4 nädala jooksul ja suveperioodil üks kord 2 nädala või üks kord 4 nädala jooksul. Korterelamu saab ära anda üks kord 2 nädala jooksul või üks kord 4 nädala jooksul. Eritingimus veosageduse osas on: tootlustusega tegelevad asutused ja ettevõtted, toidukaubandusega tegelevad ettevõtted ja suuremad kui 10 korteriga korteriühistud saavad suveperioodil kasutada mahuti tühjendamisel sagedust üks kord 7 päeva jooksul. Vastav taotlus esitatakse jäätmevaldaja poolt Hiiumaa Vallavalitsusele eelnevalt kinnitamiseks. Jäätmevaldaja võib jäätmete üleandmiselt kohtkompostimisele üle minna igal ajahetkel, samuti võib kohtkompostimist rakendav jäätmevaldaja igal ajahetkel liituda jäätmete üleandmise teenusega.
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed:** tekkekohal üleandmine jäätmevedajale on võimalik tiheasustusalal asuval jäätmevaldajal ning hajasustusalal asuval kortermajal, asutusel ja ettevõttel, kellel puudub võimalus jäätmeid kohtkompostida. Jäätmete vedu kohustub jäätmevedaja osutama jäätmevaldajate tellimuste alusel ajavahemikus 1. aprill kuni 30. november kogumisringidena. Kogumisringid toimuvad üks kord kuus. Aia- ja haljastujäätmed peavad olema pakitud läbipaistvasse, suletud ja kergesti teisaldatavatesse kuni 150-liitristesse kottidesse kaaluga kuni 10 kg. Kui aia- ja haljastujäätmete kott sisaldab võõriseid, on jäätmevedajal õigus jätta kott vedamata. Jäätmevedajal on sellisel juhul õigus rakendada tühisõidu tasu vaid juhul, kui kõik väljapandud kotid sisaldavad võõriseid.

- kodumajapidamises tekkinud tekstiiljäätmed:** tekstiiljäätmeid saavad üle anda kõik korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldajad. Selleks tuleb jäätmevedajale esitada tellimus. Jäätmete vedu kohustub jäätmevedaja osutama jäätmevaldajate tellimuste alusel kogumisringidena üks kord kvartalis. Jäätmete üleandmine toimub pappkastiga, kotiga või nõoriga kinniseotuna. Tekstiiljäätmete vedu on mõeldud jäätmevaldaja tavapärase olmelise tegevuse raames tekkinud tekstiiljäätmetele. Äri- ja tootmistegevuste raames regulaarselt tekkivad tekstiiljäätmed ei ole mõeldud üleandmiseks kogumisringide raames.
- segapakendid:** üleandmine jäätmevedajale on tekkekohalt vabatahtlik, võib kasutada ka avalikke pakendikonteinereid. Üleandmine toimub kogumismahutiga või kogumiskotiga. Jäätmevedaja kohustub varustama jäätmevaldajad, kes soovivad segapakendi kogumisel kasutada kogumiskotte, vastavate kogumiskottidega tasuta. Uus kogumiskott jäetakse jäätmevaldajale kogumiskoti graafikujärgsel veopäeval. Äraveo sagedus on üks kord 4 nädala jooksul, tiheasustusalal asuvates 4 ja enama korteriga korterelamu puhul üks kord 2 nädala jooksul. Harvema tühjendamise sageduse rakendamisel ei ole piiranguid, kui jäätmevaldaja seda soovib.
- klaaspakendid:** üleandmine jäätmevedajale on võimalik (ei ole kohustuslik) korterelamutel, asutusel ja ettevõttel. Klaaspakendi üleandmine toimub kogumismahutiga. Plastist kogumismahuti kasutamise korral on suurimaks lubatud mahutiks 240 l mahuti. Klaaspakendi

te mahuti tühjendamise sagedus on tiheasustusaladel üks kord 4 nädala jooksul, muudel aladel üks kord 6 nädala jooksul. Harvema tühjendamise sageduse rakendamisel ei ole piiranguid, kui jäätmevaldaja seda soovib.

- suurjäätmed:** suurjäätmeid saavad jäätmevedajale üle anda kõik korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldajad. Üleandmiseks peab jäätmevaldaja esitama jäätmevedajale tellimuse. Jäätmete vedu toimub kogumisringidena üks kord kvartalis. Jäätmevedaja peab jäätmevaldajaid ette teavitama kogumisringi toimumise päevast ja muudest jäätme-

te vedu puudutavatest tingimustest. Üheaegselt üleantava jäätmekoguse piirang on 6 m³.

- ohtlikud jäätmed:** kuni 4 korda aastas (kaks ringi poolaastas). Jäätmetele on määratud piirkogused, mis fikseerivad kalendriaastas tasuta vastuvõetava koguse ühe jäätmevaldaja kohta. Piirkogused moodustavad ühe terviku, s.t jäätmejaama hinnakirjas ohtlike jäätmete osas esitatud piirkogus kehtib nii jäätmejaamas kui kogumisringide raames vastuvõetud ohtlike jäätmete osas ühe jäätmevaldaja kohta. Üle piirkoguse üleantavale jäätmeliigile rakendub hinnakirjajärgne hind, mida tasub jäätmevaldaja.

Kogumismahutid ja nõuded selle tühjendamisele

- Jäätmevedaja kohustub teostama jäätmevaldajatele renditava- te või müüdavate mahutite tasuta paigaldamise. Jäätmevedaja kohustub tähistama talle kuulu- vad kogumismahutid vastava tä- hisega ja kogutava jäätmeliigi ni- metusega ja jäätmete kogumise juhendiga.
- Kui jäätmevaldaja ei ole taganud oma kinnistul ligipääsu kogumis- mahutile (kogumismahuti tüh- jendamine on takistatud) või ko- gumismahutit ei ole, on jäätmeve- dajal õigus rakendada tühisõidu- tasu. Kogumismahuti osas on ta- su tühisõidu eest 50% vastava suu- rusega segaolmejäätmete mahu- ti tühjendamise graafikujärgsest tasust. Kogumiskoti osas ja kogu- misringidena veetavate jäätmeli- kide osas on tühisõidu tasu 50% 140-liitrise segaolmejäätmete ma- huti graafikujärgse tühjendamise tasust.
- Kui jäätmevaldajad on omavahelisel kokkuleppel korraldanud oma jäät- meveo ühiselt, kasutades selleks ühis- mahutit, siis peab jäätmevedaja jao- tama ühismahutiga seotud teenus- arved võrdselt ühismahuti kasuta- jate vahel ning edastama arved iga- le kasutajale eraldi, välja arvatud ju- hul, kui ühismahuti kasutajad on tei- siti kokku leppinud (nt kulud jaotu- vad muul alusel) ja sellest jäätmeve- dajat teavitanud.
- Igal aastal viiakse läbi kontrolltege- vused jäätmevaldajate poolt jäätmete liigiti kogumise nõuete täitmise kva- liteedi mõõtmiseks. Kontrolltegevus viiakse läbi segaolmejäätmete osas. Kontrolltegevused viiakse läbi kuni neljasaja jäätmevaldaja osas. Kont- rolltegevuse raames kogutud jäät- med viiakse asukohta, kus selleks on olemas vajalikud tingimused.

Korraldatud jäätmeveost vabastamine

Jäätmevaldaja võib taotleda teatud täht- ajaks korraldatud jäätmeveoga liitumi- sest erandkorras vabastamist, kui kin- nistul ei elata või kinnistut ei kasutata. Jäätmevaldaja esitab korraldatud jäät- meveoga liitumisest erandkorras vabas- tamiseks taotluse vallavalitsusele. Val- lavalitsuse ametnikul on õigus taotluse menetlemise raames nõuda aastaring- se vabastuse taotlemise korral kinnis- tu kommunaalteenuste tarbimise and- meid eelneva 12 kuu osas.

KADRI ALJAS

TRIINU RAJASALU

Hiiumaa jäätmejaama hakkab haldama Eesti Keskkonnateenused AS

Uue korraldatud jäätmeveo hanke raames hakkab Hiiumaa jäätmejaama hal- damist korraldama hanke võitja, kelleks on Eesti Keskkonnateenused AS. Ristiväl- ja külas asuv jäätmejaam kuulub Hiiumaa vallale. Jäätmejaam on määratud Hiiumaa korraldatud jäätmeveo raames kogutavate jäätmete käitluskohaks. Uus hange hõlmab nii jäätmeveo korraldamist kui jäätmejaama haldamist. See tähendab, et jäätmejaam võtab vastu nii korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmed kui ka kõik muud jäätmejaama hinnakirja alusel kogutavad jäätmed. Nendel põhjusel on korraldatud jäätmeveoga liidetud ka jäätmejaama töö korraldamine.

Jäätmevedaja ülesanded jäätmejaama haldamisel:

- kannab kõik jäätmejaama haldami-

- sega seonduvad kulud;
- tasub jäätmejaama kasutamise eest Hiiumaa Jäätmejaamale aastapõhist kasutustasu. Kasutustasu summaks on 130 000 eurot;
- teeb koostööd Hiiumaa Jäätmejaam OÜ-ga jäätmejaama haldamisel ja arendamisel;
- korraldatud jäätmeveo raames kogu- tavate jäätmete vastuvõtmise korraldamine, jäätmete suunamine lõpp- käitlusesse ja jäätmealase aruandlu- se koostamine.

Jäätmeliikide käitlemise tulemuste osas on määratud järgmised sihteesmärgid, mis tuleb saavutada:

- segaolmejäätmed: suunata energee- tilisse taaskasutusse;
- paber- ja kartongijäätmed: suuna-

- ta materjalina ringlusesse vähemalt 80% mahust;
- biolagunevad köögi- ja sööklajäät- med: suunata materjalina ringluses- se vähemalt 80% mahust sertifitseeritud kompostina, mille tootmine toimub Hiiumaa jäätmejaama territooriumil ja Hiiumaa Jäätmejaam OÜ sertifikaadi alusel;
- biolagunevad aia- ja haljastujäät- med: suunata materjalina ringlu- sesse vähemalt 80% mahust serti- fitseeritud kompostina, mille toot- mine toimub Hiiumaa jäätme- jaama territooriumil ja Hiiumaa Jäätmejaam OÜ sertifikaadi alusel;
- suurjäätmed: rakendada parim või- malik käitluslahendus;
- rõiva- ja tekstiilijäätmed: rakenda-

Jäätmejaam on avatud talveperioodil 01. november- 31. märts:
E-R 09.00-17.00
L 10.00-14.00
P ja riiklikel pühadel on jaam suletud.

- da parim võimalik käitluslahendus;
- segapakendid: antakse käitlemiseks üle taaskasutusorganisatsioonidele;
- klaaspakendid: antakse käitlemiseks üle taaskasutusorganisatsioonidele.

Jäätmejaama senine haldaja Hiiumaa Jäätmejaam OÜ jääb teostama jäätmejaama osas järgmiseid tegevusi:

- suletud prügilala järelehoolduse korraldamine;

- jäätmejaama arendustegevused;
- biojäätmete kompostimise sertifikaadi taotlemine ja haldamine;
- jäätmevedaja poolt jäätmejaama haldamise tegevuste nõuetekohase kontrollimine ja vajadusel juhendamine.

KADRI ALJAS

TRIINU RAJASALU

HIIUMAA PEREARSTID

OÜ HIIUMAA TERVISEKESKUS
www.hiiumaatervis.ee
Telefon 602 2111

Kärdla filiaal: Rahu 2/1, endises polikliiniku hoones.
Käina filiaal: Mäe 2 kultuurikeskuse hoones, sissepääs tagaküljes vasakpoolsest uksest. Perearstid Helve Kansi, Priit Marmor, Andres Lasn.

Lahtiolekuajad
E, T, N ja R kl 8.00–16.00
• Dr Helve Kansi vastuvõtt kl 9.00–13.00
• Dr Priit Marmor vastuvõtt kl 11.00–15.00

K kl 10.00–18.00
• Dr Helve Kansi vastuvõtt kl 10.00–14.00
• Dr.Priit Marmor vastuvõtt kl 14.00–18.00
• Hiiumaa Tervisekeskuse perearstidel ei ole telefonitundi, arstid helistavad visiitide välisel ajal patsientidele ise tagasi vastavalt eelnevatele kokkulepetele.
• Tervisemure või retseptisoovi saab edasta ka digikeskkonnas perearst24.ee.
• Avaldust nimistusse võtmiseks saab esitada e-kirjana avaldused@hiiumaatervis.ee.
• Hiiumaa Tervisekeskuse Kärdla filiaal ja Kärdla Tervisekeskus on samades registratuuriruumides, seega infot küsides tuleks täpsustada, kumma asutuse meedikutelt abi oodatakse.

KÄRDLA TERVISEKESKUS
OÜ Hiivuide
www.kardlatervis.ee
info@kardlatervis.ee
Rahu 2/1, endises polikliiniku hoones. Telefonid 462 2770 ja 462 2772 töötavad E, T, K, R kl 8.00-16.00, R 8.00-18.00.

Lahtiolekuajad
E, T, K, Rkl 10.00-14.00, kõnetunnid kl 8.00-10.00
N kl 14.00–18.00, kõnetunnid kl 12.00–14.00
Perearst Dr Jüri Viidebaum, tel 462 2773, abiarstid dr Hilja Hiimets ja dr Lia Prigoda.
Ravimeid saab pikendada helistades registratuuri 462 2770 ja 462 2772, kirjutades e-posti aadressile info@kardlatervis.ee.

MUU ARSTIABI
Ägedate terviseprobleemidega, mis tekivad väljaspool perearsti tööaega, saab pöörduda ööpäevaringselt Hiiumaa haiglasse või kiirabisse tel 112.
Üleriigiline perearsti nõuandetelefon ööpäevaringselt 1220.
Lastearsti tasuline nõuandeliin 1599 töötab iga päev kell 8–20, kõneminuti hind 1 euro.
Mürgistusteabekeskus 16662 töötab 24 t, www.16662.ee

EMMASTE PEREARSTIKESKUS
www.lauterkai.eu
lauterkai@gmail.com
Emmaste küla, Hiiumaa vald
Tel 462 2404, 505 4846

Perearstikeskus on avatud E, K, N, R kl 8.00–16.00
T 10.00–18.00
Perearst dr Kai Lauter, tel 462 2400

Perearsti vastuvõtt E, K, N, R kl 9.00–13.00
T kl 14.00–18.00

Pereõe vastuvõtt E, K, N, R kl 11.00–15.00
T kl 14.00–18.00

Turvalisema infovahetuse nimel on kasutuses e-perearstikeskuse rakendus, kuhu tuleb ID-kaardiga sisse logida. Igasugused tervisesse puutuvad tegevused: retseptide pikendamise, töövoimetuslehe küsimine, analüüside vastused, terviseandmete edastamine – palun saatke kiri selle keskkonna vahendusel eperearstikeskus.ee.

VAKTSINEERIMINE
Kõik perearstikeskused vaktsineerivad nii COVIDi kui gripi vastu. Gripivaktsiinid jõuavad loodetavasti septembrikuu jooksul. Hiiumaa haiglas ei vaktsineerita.

COVID-19 vaktsiin
Immunoprofülakтика ekspertkomisjon soovitatb 2024. aasta sügisel COVID-19 vastu vaktsineerimist riskirühmadele, kuhu kuuluvad 60+ vanused, lapseootel naised ja riskihaigusega lapsed ning täiskasvanud. Samuti kuulub riskirühma tervishoiuteenuse, väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse, ööpäevaringse erihooldekandeteenuse ja kogukonnas elamise teenuse asutuses töötav personal. Seda juhul, kui neil on viimasest vaktsineerimisest või COVID-19 läbipõdemisest möödunud enam

kui 6 kuud. Riskirühma kuuluvate inimeste vaktsineerimine on tasuta, riskirühmavälistele inimestele ei ole COVID-19 vastu vaktsineerimine vajalik.

Gripivaktsiini sihtrühmad on samad, kuid lisaks on tasuta kaitsesüst ette nähtud ka kuni 7-aastastele lastele ning gripi riskirühma kuuluvatele alaealistele, kellel on tervises seisundi tõttu suurem risk raskelt haigestuda,

Kas vaktsineerida tuleb oma perearsti juures? Esmajärjekorras on vaktsineerima oodatud ikkagi oma nimistute patsiendid, aga abi saavad ka teised.

MEELDETULETUS LAPSEVANEMATELE
Uue kooliaasta alguses tuleks koos perearsti või õega üle vaadata lapse vaktsineerimise seis.

Enne esimesse klassi minekut peaks perearsti juures tehtud olema vaktsiin, mis annab kaitse difteeria, teetanuse, läkakõha ja laste halvatus vastu. Lisaks peaks laps olema saanud kooli alguseks kaitse ka leetrite, mumps ja punetiste vastu.

Kooliteed alustava või kooli vahetava lapse muude dokumentide hulgas peab olema väljavõte lapse tervisekaardist, kuhu on kantud kõik lapsele juba tehtud vaktsineerimised. Lapsele tehtud vaktsineerimisi saab näha Terviseportaalis: terviseportal.ee. Kui Terviseportalis ei ole lapse vaktsineerimised näha, tuleks oma perearstilt paluda, et ta andmed Terviseportali kannaks.

PIRET SEDRIK
TRIINU RAJASALU

Kui kahtled, ära korja! Vaata nõuandeid, kuidas ennetada seenemürgistusi

Käes on seenemürgistuste tipphooaeg, seepärast palume meeles hoida, et:

- korja ja söö ainult neid seeni, mida kindlasti tunnud;
- Eestis on mitmeid mürgiseeni, mis on söögi-seentega äravahetamiseni sarnased;
- mürgistuskahtlusel helista infoliinil 16662 ja järgi antud juhiseid!

Soovitused:

- Välgi tundmatute seente tuvastamist sotsiaalmeedia gruppides, kus tegelikult keegi ei vastuta jagatud hinnangute eest. Seenäpis või veebis olev seenepilt ei taga õiget tuvastamist.
- Korjamisel võivad vigu teha ka seenemüüjad.
- Seened puhasta ja söö seenerooga samal päeval, sest seened riknevad kiiresti ja ülessoojendatud seeneroog ärritab seedetrakti.
- Seenemürgistuste kahtluse korral tuleb

võimalusel teha kindlaks söödud seened, nende söömise ja sümptomite tekke aeg.

- Mitmete seenemürgistuste korral on abi aktiivsöest. Igas kodus peaks olema ühe täiskasvanu kohta 50 grammi ehk 200 tabletti aktiivsütt. PS. Enne aktiivsöe manustamist pea kindlasti nõu mürgistusinfo 16662 spetsialistiga.

Mürgistusteabekeskus 16662 aitab:

- Infoliinile helistades saad küsimusele või murele kiire ja tõenduspõhise vastuse.
- Mürgistuse või selle kahtluse korral helista 16662!
- Infoliini spetsialistid on abiks ööpäevaringselt eesti-, inglise- ja vene keeles.
- Infoliinile helistamine on anonüümne.
- Infoliini töötaja ei arvusta, vaid toetab ja nõustab, et jõuda parima lahenduseni.

Enamike mürgistusõnnetustega saab koduse jälgimisega hakkama, 70 % nõustatavatest ei pea söitma EMOSse ega kutsuma kiirabi.

Salvesta mürgistusinfo number 16662 telefoni et olla kiiremini valmis õnnetusele reageerima. Soovitusi mürgistuste ennetamiseks leiab veebilehelt **16662.ee**

TERVISEAMET

Open Spirit Sõrul.

Merepäästeõppus Kärdlas. Fotod: Piret Almiste

Hiiumaa sadamates oli päikeseline suvi

Hoolimata üldisest turismi langusest jäid sadamate külastusnumbrid eelmise aastaga võrreldes samale tasemele. Soe ja päikeseline suvi meelitas külastajaid nii Eestist kui välismaalt, peamiselt Soomest ja Rootsist, aga ka Saksamaalt, Austriast, Taanist, Šveitsist ja mujalt.

Hooaja algus oli tihe, aprillis toimus Sõrul rahvusvaheline miinitõrjeoperatsioon, mille käigus demineeriti Läänemeres 43 lõhkekeha. Orjaku pälvil „Tunnustatud külalissadam 2023“ tiitli ja Kärdla sadam tähistas 10. sünnipäeva. Oma 48. purjetamishooaja avas jahtklubi Dago. Mais toimus Orjaku sadamas neljateistkümmes Tuulekala festival, mis oli osalejate poolest rekordiline. Hiiumaa Vabatahtlik Merepääste Selts valiti aasta vabatahtlikuks merepäästeühinguks.

Juunis toimus Dago regatt, Orjakus leidis aset väike maitsete laat, muusikaga täitis sadamad Sõru Jazz, Orjaku sadamat külastas Eesti Vabariigi president Alar Karis, Kärdlas toimus Tarvitet massinate laat ja väljanäitus. Leidis aset „Hingelt mereliste“ regatt, sadamat kajastas Eesti Rahvusringhäälingu saade „Terevisioon“, toimus maakaitsepäev. Ajakirjas Sade trükiti sadamates tehtud kaunid fotod. Kärdlas toimus lennujaama korraldatud ühisõppus, milles osalesid päästeamet, PPA, kiirabi, haigla, vabatahtlikud päästjad, häirekeskus ja lennu- ning merepääste koordinaatsiooni-keskus. Kuu lõpus leidis aset Hiiumaa Purjelaeva Seltsi 25. paadimatk Orjakust Kalanasse.

Juulis jõudis Kärdlasse Eesti suurim ja vanim purjeregatt, Muhu väina regatt, kus sellel aastal osales 102 jahti ligi 600 purjetajaga. Kärdla sadamas toimus 2024 FUN sarja teine etapp, Sõru paadikuuri täitis kauni muusikaga Hiiumaa Folk, Orjakus oli Hiiumaa Lehe arvamusfestivalike, Kalanas *pop-up* Merekooll. Augustis toimus Orjaku sadamas Oti regatt ja Kalanas Vabaduseregatt 1944. Lisaks saime röömustada jahtklubi Dago jahti Olympic üle, kes tuli Euroopa meistriks. Augusti lõpetasid imelised muinastuled Orjakus, Sõrul ja Kärdlas.

Mitmekülgseid kultuurielamusi sai läbi suve nautida Orjaku sadamas peetavatel kultuurinädalpäevadel. Nädalavahetuste peoprogrammi ja erinevate ürituste toimumise eest seisis head sadamates toimetavad toitlustuskohad ja koostööpartnerid. Külastajad said nautida mereretki, hülgelaatust ja külastada sauna.

On rõõm, et meie sadamates toimetavad igapäevaselt kutselised kalurid ja toimekad kogukonnaliikmed ning et mereni on leidnud tee noored läbi Sõru Merekooli ja jahtklubi Dago tublide juhendajate. Suure panuse on sadamate heaolusse andnud ka Hiiumaa Ametikooli väikesadama spetsialisti eriala õpilased.

Oli ilus suvi, aitäh kõigile koostööpartneritele, suvetöötajatele, sõpradele ja külastajatele. Loodame teid kõiki Hiiumaa sadamates jälle näha!

SA HIIUMAA SADAMAD

Sügisene bussiliiklus

- Busside sõiduajad muutusid alates 01.09 talvisteks. Täpsemalt valla kodulehelt vald.hiiumaa.ee/bussiliiklus.
- Maakonnaliinide info ja nõudeliinide tellimine Hansa Bussiliinide Hiiumaa esindusest, tel 5855 8338 (tööpäeviti kl 6–19 ja nädalavahetusel kl 9–15. Hommikul enne kl 8 väljuval liinil sõidu soovist tuleb teada anda eelmisel õhtul kella 19ks.
- Maakonnaliinide paberil sõiduplaane saab bussijuhtidelt, Kärdla bussijaamast, Kärdlas Selveri infoletist, Käina Coop infoletist ja osavallamajadest.
- Kärdla bussijaam on avatud tööpäeviti kl 8–17, tel 463 1188.

PIRET SEDRIK

KAUGLIINID alates 01.09.2024

Liin	Teekond	Väljub Tallinnast	Saabub Kärdlasse	Väljub Kärdlast	Saabub Tallinna	Käigus	Vedaja	Piletimüük
204	Tallinn-Käina-Kärdla-Käina-Tallinn	16.50	21.00	7.30	11.45	Iga päev	LuxExpress, klienditugi tel 680 090	luxexpress.eu , tpilet.ee
292	Tallinn-Kärdla-Tallinn	16.55	20.55	7.45	11.35	Iga päev	GoBus, klienditugi tel 640 400	https://kaugliinid.pilet.ee/ , https://gobus.ee/osta-pilet/ , tpilet.ee
292	Tallinn-Kärdla-Tallinn	8.00	11.55	16.45	20.35	E-L	GoBus, klienditugi tel 640 400	https://kaugliinid.pilet.ee/ , https://gobus.ee/osta-pilet/ , tpilet.ee
295	Tallinn-Kärdla-Luidja-Kärdla-Tallinn	8.00	Kärdlas 11.55, Luidjal 12.50	Luidjalt 15.50, Kärdlast 16.45	20.35	P	GoBus, klienditugi tel 640 400	https://kaugliinid.pilet.ee/ , https://gobus.ee/osta-pilet/ , tpilet.ee

Ideekorje: HIIUMAA MAJANDUSE JA ETTEVÕTLUSKESKKONNA EDENDAMISEKS

Hiiumaa Arenduskeskus ootab ettepanekuid Hiiumaa majanduse ja ettevõtluskeskkonna arendamiseks seoses tegevuste planeerimisega. Palun andke oma panus, vastates vähemalt ühele küsimusele.

Küsitlusele saab vastata kasutades QR-koodi või Hiiumaa Arenduskeskuse veebilehel <https://hiiumaaarenduskeskus.ee/>

Vabaühenduste ümarlaud 8. oktoobril

Traditsiooniline vabaühenduste ümarlaud toimub 8. oktoobril kell 17-19 Kärldas Leigri väljak 5, endise maavalitsuse saalis.

Päevakord:

- Ülevaade valla arengutest – vallavanem Hergo Tasuja.
- Kogukonnateenuste uuringu tulemuste tutvustamine – Karin Ratas ja Riin Pärnamets, uuringu läbiviijad.
- Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuse toetamise korra muutmine – Liina Leo, valla kultuurispetsialist.
- Vaba mikrofon – vabaühenduste rõõmud ja mured.

Kui kohale tulla ei ole võimalik, siis saab osaleda ka veebi teel. Osalemiseks palume teada anda hiljemalt 7. oktoobriks. Soovijatele saadame veebilingi 8. oktoobri hommikul.

Lisainfo ja registreerimine: Kaja Sõrmus, 5345 9558, kaja.sormus@hiiumaa.ee.

Kaasrahanud
Euroopa Liit

MTÜ Hiidlaste Koostöökoogu avab 1. oktoobril ühisprojektide meetmed

Meede 3 – külastuskeskkonna arendamine

Meetme maht 100 000 eurot.

Toetuse määra kuni 90%/60%.

Minimaalne toetussumma 3000 € – max 75 000 €.

Taotlusvoor avamine: 01.10.24 kell 10.00.

Taotlusvoor sulgemine: 18.10.24 kell 16.00.

Toetatavad tegevused:

- turismiteenuste arendamine, mis ei ole suunatud üksiku äriühingu hüvanguks;
- kohaturundus (sh messid, trükised, veebimaterjalid jne);
- turismivaldkonna edendamise panustavad koolitused;
- suursündmuste (kultuur, sport jms) korraldamine (enam 500 külastajaga);
- tegevuste elluviimiseks vajalike asjade ost mitte rohkem kui 15% projekti kogu abikõlblikust maksumusest;
- projektijuhtimine.

Meede 4 – organisatsioonide arendamine

Meetme maht 70 000 eurot.

Toetuse määra kuni 90%/60%.

Minimaalne toetussumma 1500 € – max 40 000 €.

Taotlusvoor avamine: 01.10.24 kell 10.00.

Taotlusvoor sulgemine: 18.10.24 kell 16.00.

Toetatavad tegevused:

- teenuste ja tootearendus;
- turundus;
- teadmiste ja oskuste arendamine, sh seminarid, koolitused, õppepõhised jms;
- kogukondi liitvate spordi- ja kultuurisündmuste korraldamine;
- erinevate eagruppide võimestamisele suunatud tegevused;
- tegevuste elluviimiseks vajalike asjade ost mitte rohkem kui 15% projekti kogu abikõlblikust maksumusest;
- projektijuhtimine.

Rohkem infot: <https://kogu.hiiumaa.ee/abiks-taotlejale/taotlusvoorud/>.

Taotlejate nõustamine: <https://kogu.hiiumaa.ee/kontaktid/>.

Ühenduse Kodukant Hiiumaa tegemistest 2024. aastal

Ühendus Kodukant Hiiumaa tegevused 2024. aastal on lähtunud jaanuaris juhatuse poolt kinnitatud tegevuskavast.

5. aprillil toimus Kuri koolimajas Kaidi Holmi (MTÜ Juhatuse Kompetentsikeskus) **koolitus MTÜde hingeru olulistel teemadel** – liikmed, juhatuse, koosolekud, dokumentatsioon jne. Saime teada uusi ja värskendamiseme vanu teadmisi MTÜ-de toimimisest. Peale koolitust toimus Ühendus Kodukant Hiiumaa üldkoosolek, kus kinnitasime ühenduse 2023. aasta majandusaasta aruande.

Käinas Padarimäel 29. juunil toimunud piknikuga võtsime kokku läbi sügistalve ja kevade 2023/2024 kestnud **projekti „Vanus ei loe! Elukestevõpe Hiiumaal vol2“** tegevused. Projekti käigus toimus üheksa loengut ja õpituba ning mais väljasõit Türi lillelaadale. Loengusarjas osales kokku 69 inimest ja loengutel osalemisi oli kokku 204. Keskmiselt osales igas loengus 23 inimest ja osalejate keskmine vanus oli 68-69 aastat. Loengute teemad olid valmisolek kriisideks, petukõned ja raha väljapetmine; üksindus ja üksildus nii vanadel kui noortel; toidulisandid ja vitamiinid ning juriidilised teemad (pärimine, testament, volitused). Lisaks loengutele tegime jõulukroone, tantsisime toolitantsu, külastasime perekond Vainumäe aeda ja Türi lillelaada. Täname kõiki lektoreid ja tegevustes osalejaid! Projekti tegevusi rahastas kohaliku omavalgatuse programm, projekti aruanne on esitatud ja rahastaja poolt kinnitatud.

17.–18. augustil toimunud XV Eesti küladel maapäeval Võrumaal Värskas osales Hiiumaalt 16 inimest. Maapäeva avamine toimus Võru linnas Kandle aias. Avamisel osalesid Eesti Vabariigi president Alar Karis ja regionaalminister Piret Hartman. Peale ava-

tseremooniast sõitsid kõik osalejad laiali Võrumaa küladel toimunud mõttetalgutele „Vunki küdale“. Arutelude teemadeks olid Haani-maal „Paigaidentiteedid ja põliskultuuri hoidmine“, Mehkamaal „Kogukond, riik ja omavalitsus kui partnerid“, Nursis „Kaasamine vol2 – noored!“, Obinitas „Turismi mõju kohalikele kultuurile ja kogukonnale“, Mikitamäel „Vallakeskusest külakogukonnaks“, Urvastes „Kas sotsiaalne ettevõtlus on vaeva väärt?“ ja Navil „Seenioritöö kogukonnas“. Hiiumaa oli esindatud kõikides aruteludes v.a Nursis toimunud arutelu, sest kahjuks ei saanud Hiiumaalt kaasa tulla ühtegi aktiivset noort. Mõtetalgute tulemuste kokkuvõtte on dokumendi „XV Eesti küladel maapäeva sõnumid Eesti juhtidele ja külakogukondadele aastateks 2024–2026“ koostamiseks. Kõiki lahendusi ja ettepanekuid aruteluteemade kaupa saate lugeda „Vunki küdale!“ kodulehelt <https://loometalgud.ee/>.

Õhtul toimus Värskas kuurortravikeskuses kirmas seto/võro tantsude ja lauludega ningsimman Nedsaja Küla Bändi saatel. Pühapäeval toimus foorum „Eesti küladel maapäev 2,0“ ja maapäeva sõnumi hääletus ehk kuidas edasi? Osalejad olid seda meelt, et maapäev peab jätkuma.

Ühiste arutelude käigus sõnastati sõnumid riigijuhtidele, kohalikele omavalitsustele ja küllaliikumisele ning hääletuse tulemusena selgusid seitse olulisemat, mis lõputseremoonial kanti ette eesti, seto (leelo), võro (Contra luuletus) ja kirjanduslikus keeles. Lõputseremoonial tänati teiste hulgas ka Tõnu Otsasoni, kes oli III maapäeva üks korraldajatest Hiiumaal, kõige vanem maapäevaline Värskas ja kes on osalenud maapäeval üle 10-ne korra.

Kogu info maapäeva kohta on leitav aadressilt <https://kodukant.ee/tegemised/maapäev/>

Järgmise maapäeva toimumiskohta välja ei hõigatud, selle otsustab juhatuse ettepanekul küllaliikumine Kodukant üldkoosolek.

Sõitu maapäevale toetasid kohaliku omavalgatuse programm ja Hiiumaa Vallavalitsus.

* Septembri lõpuga saab läbi „**Hiiumaa aasta küla 2024“ konkurss**. Konkursi kuulutasime välja aprillis ja kandideerimis-ankeete ootame septembri lõpuks aadressile hiiumaakodukant@gmail.com. Konkursi juhend ja kandideerimisanket on leitavad aadressilt <https://kkh.ee/hiiumaa-aasta-kula-2024-konkurss/>.

Hiiumaa aasta küla 2024 kuulutame välja vabaihenduste tunnustusüritusel novembris ning esitatakse Hiiumaad esindama konkursile „Eesti aasta küla 2025“. Ootame külasid aasta küla tiitli kandideerima!

* Kevadel selgus, et meie 2014. aastal valminud koduleht www.kkh.ee on vananenud ja uuendusi sellele enam ei pakuta. See pärast on meie koduleht uut infot hetkel vähe. Et üle minna tänapäevasele tehnilisele baasile oleme ette valmistamas projektitaotlust kohaliku omavalgatuse programmi ning loodame, et saame omale uue disainiga ja kaas- aegse kodulehe.

Kodukandi tegemisi saab jooksvalt jälgida meie Facebooki kontol https://www.facebook.com/UhendusKodukantHiiumaa/?locale=et_EE

HELI ÜKSIK

Kodukant Hiiumaa
juhatuse liige

Hiiumaa delegatsioon koos presidendi ja ministriga maapäeva avamisel Võrus. Fotod: Aare Hindremäe

Tõnu Otsason koos küllaliikumise Kodukant juhatusega.

Kutsume tunnustama Hiiumaa tublisid vabaühendusi, vabatahtlikke ja nende toetajaid!

Hiiumaa Arenduskeskus koostöös Hiidlaste Koostöökoogu, Hiiumaa valla ja Ühendus Kodukant Hiiumaaga **kutsuvad üles tunnustama** Hiiumaa tublimaid kodanikke, vabaühendusi, ettevõtteid ja muid organisatsioone, kes on aktiivsed kodanikuühiskonna eestvedajad või toetajad ja viimase aasta jooksul ühiskonnas midagi head korda saatnud. Soovime esile tõsta ja tänada inimesi ning organisatsioone, kes muudavad meie kodukoha elu paremaks ning kodanikuühiskonda tugevamaks.

Tunnustame järgmistest kategooriates:

Parim vabaühendus – tunnustus antakse organisatsioonile, kelle tegevus aasta jooksul on toonud kaasa olulise positiivse muudatuse paikkonnas ja/või maakonnas, teatud väärtuste säilitamisel ja arendamisel ning kelle tegevuse tulemus on suunatud laiemale sihtgrupile kui ainult oma liikmeskond ning kellele koostööalgatus on kandnud head vilja.

Uuenduslik algatus/võimas tegu – tunnustus antakse vabaihenduste hulgas sündinud uuenduslikule algatusele, mis on suurepäraseks eeskujuks teistele või pikemaajaseks toimunud tegevuse eest, mis sel aastal eriti võimsa hoo on sisse saanud.

Parim vabatahtlik – tunnustatakse isikut, kes on silma paistnud vabatahtlikus tegevuses piirkonna sotsiaalhoolekandes, kogukonnas avalike teenuste pakkumisel, keskkonna-

TUNNUSTAME

Hiiumaa vabaühendusi,
vabatahtlikke ja nende toetajaid!

- Parim vabaühendus
- Uuenduslik algatus/võimas tegu
- Parim vabatahtlik
- Hooliv kodanik
- Kodanikuühiskonna toetaja

ESITA OMA KANDIDAAT
1. OKTOOBRIKS:
hiiumaaarenduskeskus.ee

hoius, kultuuriloo ja muude külaelu edendavate valdkondade töös.

Hooliv kodanik – tunnustatakse kodaniku, kes igapäevaselt märgates abivajajat, toetades ja hoolides kodanikest enda ümber, on andnud suurema panuse kui ühiskond talt ootab.

Kodanikuühiskonna toetaja – tunnustatakse isikut või organisatsiooni, kes on aasta jooksul silma paistnud erilise toetustegevusega Hiiumaa kodanikuühiskonnale, osalenud vabatahtlikus tegevuses või toetanud ning soodustanud oma töötajate va-

batahtlikku tegevust. Toetustena peetakse silmas nii rahalisi kui mitterahalisi annetusi või tegevusi.

Kandidaate saab esitada kuni 1. oktoobrini 2024. Lingid ja lisainfo leiame Hiiumaa Arenduskeskuse veebilehelt. Tunnustused antakse üle 1. novembril toimuvale tunnustussündmusele Suuremõisalossis.

HIIUMAA ARENDUSKESKUS

DETAILPLANEERINGUD

Kärdla linna Ümarmäe tn 1a kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine

Hiiumaa Vallavolikogu 15.08.2024 otsusega nr 203 algatati Kärdla linna Ümarmäe tn 1a (katastritunnus 20501:001:0920; 3914 m², sihtotstarbeta maa 100%) kinnistu detailplaneeringu koostamine ja väljastati lähtetingimused ning jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Planeeringu koostamise eesmärgiks on huvitatud isiku soov Ümarmäe tn 1a kinnistu (katastritunnus 20501:001:0920) kruntimine kaheks 1500 m² suuruseks elamukrundiks ja üheks ärikrundiks. Elamukruntidele ehitusõiguse määramine üksik-elamu ja kuni 2 abihoonest püstitamiseks, ärikrundile ehitusõiguse määramiseks, teede ning liikluskorralduse põhimõtete planeerimine, tehnovõrkude ja -rajatiste paigutuse määramine, servituutide ja kitsenduste vajaduse määramine, arhitektuursete tingimuste määramine hoonetele, kruntidele sihtotstarbe määramine. Detailplaneering on üldplaneeringut muutev, sest on vaja muuta üldplaneeringus määratud kinnistu juhtotstarvet osaliselt pere- ja ridaelamumaaks ning osaliselt kaubandus, teenindus- ja büroohoonemaaks.

Algatamise otsuse ja väljastatud lähtetingimustega saab tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja Hiiumaa Vallavalitsuse avalikus dokumendiregistris.

Tahkuna küla Põhjanurga maaüksuse detailplaneeringu kehtestamine

Hiiumaa Vallavalitsuse 04.09.2024 korraldusega nr 480 kehtestati Tahkuna küla Põhjanurga maaüksuse (katastritunnus 39201:004:6010) detailplaneering (Dagopen Arhitektuuribüroo töö nr 23-05).

Detailplaneeringu eesmärgiks on huvitatud isiku soov olemasolevale maaüksusele määrata ehitusõigus üksikelu ja abihoonete rajamiseks. Kõrgessaare valla üldplaneeringuga on määratud maa-alajuhthfunktsiooniks elamuehituse reservmaa. Koostatav detailplaneering on kooskõlas üldplaneeringuga. Detailplaneeringu algatamise järgsest eesmärgist maaüksuse kruntimise kavatsusest on detailplaneeringu koostamisel loobunud.

Kehtestamise korralduse ja planeeringuga on võimalik tutvuda töö ajal Hiiumaa vallavalitsuses (Keskväljak 5a, Kärdla) ja valla veebilehel.

Palukülas asuva Paeotsa kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Hiiumaa Vallavalitsuse 04.09.2024 korraldusega nr 479 kehtestati Hiiumaa vallas Palukülas asuva Paeotsa kinnistu detailplaneering (AA Arhitektid OÜ töö nr DP23-05). Planeering näeb ette Paeotsa katastriüksusele hoonestusala määramise kuni 4 hoone (elamu ja abihooned) püstitamiseks maksimaalse ehitisealuse pinnaga 400 m² koos olulisemate arhitektuurinõuetega ja tehnovõrkude lahendusega. Paeotsa kinnistu detailplaneering on vastavuses Pühalepa valla keskosa üldplaneeringuga. Korraldusega saab tutvuda Hiiumaa vallavalitsuses aadressiga Keskväljak 5a, Kärdla ja Hiiumaa valla veebilehel.

Sügisene Hiiumaa roheline märgi taotlemise tähtaeg on 15. oktoober

Hiiumaa roheline märk omistatakse Hiiumaal toodetud ja/või hiiumaisest toorainest valmistatud kvaliteetsele tootele või Hiiumaal pakutavale teenusele, mis on saadud jätkusuutliku majandamise tulemusena, väärtustab ning vääringdab kohalikku loodust- või inimressurssi, traditsioonilisi oskusi ja kohalikku kultuuri.

Tule taotle oma tootele või teenusele Hiiumaa rohelist märki! www.hiiumaarohemark.ee

Ettevõtlusnädala seminar

TULEVIKUKS VALMIS

1. oktoobril 2024 Kärdla Kultuurikeskuse kinosallis

ERKKI EHAND

20 aastase kogemusega tootusekspert, ettevõtja, Laine-Viru Otsustuste Liidu ettevõttevaldkonna juht

13.00

Megatrendid ettevõtluses ja strateegia kujundamine sellest lähtuvalt

MIHKEL-EMIL MIKK

Ettevõtja, tootmis- ja äriarvestuse arendusspetsialist Hiiumaa vallavalitsuses

14.00

Kuidas leida probleem, mille lahendamine omab suurimat mõju?

MOONIKA RAUDSEPP

Kärdla põllumajandusliku juht

15.15

Kuidas kaitsa end ja oma ettevõtet kelmuste eest? Tänapäevased skeemid ja praktikad.

ALEKSANDER GANSEN

30 aastase kogemusega ettevõtja, tehnoloogiline ettevõtte mentor, investor, Hiiu- ja Kärdla linna juht

16.15

Töötajate koolitamine ja arendamine. Strateegiad töötajapoolseks lahendamiseks.

Rohkem infot:

hiiumaaarenduskeskus.ee

SOTSIAALTOETUSTE TAOTLEMINE

- 17. oktoobril kell 11–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Viskoosas. Info: Liis Sinilaid, tel 5855 3736, liis.sinilaid@hiiumaa.ee.
- 17. oktoobril kell 10–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Suuremõisa haruramatukogus (Suuremõisa loss, Lossi tee 3). Info: Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997, urme.soonvald@hiiumaa.ee.

KÄINA OSAVALD MÜÜB ENAMPAKKUMISE KORRAS ELAMUMAAD KÄINA ALEVIKUS

Käina osavald müüb enampakkumise korras 1607 m² elamumaad Käina alevikus aadressil Sõpruse tn 6. Alghind on 22 000 eurot, oksjon lõppeb 17. oktoobril kell 14. Lisainfo: <https://www.varakeskus.ee/krundid-hiiumaa-vald-hiiu-maakond-elamumaa-kina-alevikus-spruse-tn-6>.

PÜHALEPA RAAMATUKOGU UUED LAHTIOLEKUAJAD

Palade laenutusosakond	
E, K	10.00–18.00
T, N, R	10.00–16.00
L	suletud

Hellamaa haruramatukogu	
T	12.00–18.00

Suuremõisa haruramatukogu	
K	12.00–18.00
N, R	10.00–16.00

Parvlaevaühendus Sõru-Triigi liinil

Parvlaeval Soela on Sõru ja Triigi sadamast aastaringsest kaks väljumist päevas:

Nädalapäev	Väljub Sõrult	Väljub Triigist
E, T, K, N, L, P	8.15 ja 17.30	9.30 ja 19.00
R	8.15 ja 15.30	9.30 ja 17.00

- Saarte elanikele on nii reisija kui ka sõiduauto pilet püsielaniku soodustusega.
- Bussiühendusest nii Sõru kui ka Triigi sadamaga: www.vald.hiiumaa.ee/bussiliiklus.
- Nõudeliini tellimiseks helistada hiljemalt enne liini algpeatusest väljumist:
  - o Saaremaa GoBusi dispetšeri tel 529 5603;
  - o Hiiumaa Hansa Bussiliinide dispetšeri tel 5855 8338.

HIIUMAA SOTSIAALKESKUS

Kõrgessaare Päevakeskus

- Esmaspäeviti kell 14.00–15.00 lauluansambli proov (alustab 7. okt). Juhendab Aave.
- Teisipäeviti kell 9.30–11.00 line-tantsu treening. Juhendab Katrin.
- Teisipäeviti kell 11.00–12.30 toolitantsu treening. Juhendab Katrin.
- Teisipäeviti kell 14.00–15.00 tervisevõimlemine (alustab 1. okt). Juhendab Stella.
- Kolmapäeviti kell 11.00–12.30 line-tantsu treening. Juhendab Katrin.
- Kolmapäeviti kell 12.45–14.15 seniortantsuring. Juhendab Katrin.
- Reedel, 27. septembril väljasõit Käina ujulasse. Ujulas viibimine kell 11.00–13.00, vesivõimlemine kell 11.00 (juhendaja Helin Käärmees), jõusaali kasutamine. Osalustasu 6 eurot. Transport: 10.00 Kõrgessaare, Lauka, Viskoosa, 10.25 Kärdla.
- Kolmapäeval, 2. oktoobril kell 10–14 päevakeskuse avatud uste päev. Oodatud on kõik huvilised tutvuma meie tegevustega.
- Neljapäeval, 10. oktoobril alates kell 12.00, reedel, 11. oktoobril alates kell 9.00 massaažiteenus. Eelnev registreerimine Sigrid tel 529 7429.
- Neljapäeval, 10. oktoobril algusega kell 14.00 ja reedel, 11. oktoobril algusega kell 14.00 portselanimaali töötuba. Juhendab Viia Martin. Osalustasu 15 eurot.
- Esmaspäeval, 14. oktoobril alates kell 8.30 pediküüriteenus. Lisainfo Eve Heinmaa tel 516 3126. (kohad täis!)
- Esmaspäeval, 14. oktoobril algusega kell 10.00 kokkamine eakatega.
- Esmaspäeval, 14. oktoobril kell 11.30–13.00 Kõrgessaare mälumängu VI voor.
- Neljapäeval, 17. oktoobril algusega kell 10.00 ja reedel, 18. oktoobril algusega kell 10.00 Virge Martini juhendamisel tenniste töötuba. Osalustasu 25 € (kohad täis!)
- Neljapäeval, 24. oktoobril kell 13.00 koosviibimine päevakeskuses. PÄEVAKESKUS 25!
- Reedel, 25. oktoobril väljasõit Käina ujulasse. Ujulas viibimine kell 11.00–13.00, vesivõimlemine kell 11.00 (juhendaja Helin Käärmees), jõusaali kasutamine. Osalustasu 6.00 eurot. Transport: 10.00 Kõrgessaare, Lauka, Viskoosa, 10.25 Kärdla.
- Neljapäeval, 31. oktoobril alates kell 12.00, reedel, 1. novembril alates kell 9.00 massaažiteenus. Eelnev registreerimine Sigrid tel 529 7429.
- Neljapäeval, 7. novembril algusega kell 9.00 Jesmonate vaigu (ökovaik) töötuba (saab teha erinevaid dekoratiivseid esemeid). Osalustasu 8 eurot.
- Neljapäeval, 28. novembril kell 9.00 dekoratiivküünalde töötuba. Osalustasu 5 eurot.
- Juuksur Sirje Vaku võtab vastu kliente Kõrgessaare päevakeskuses taas novembris.
- Lisainfo, registreerimine ja transpordivajaduse teatamine Katrinile, tel 5333 9472. Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all, eelnevalt kokku leppida Innaga, tel 504 2292.

Hellamaa Perekeskus

- Kolmapäeviti kell 12.00 saavad kokku Pühalepa lustilised erinevateks tegevusteks. Ootame ka uusi liikmeid.
- Neljapäeva õhtuti toimub videotreening: zumba ja muu liikumine.
- 10. oktoobril algusega 18.00 hooaja esimene mälumänguõhtu.
- Tööpäeviti saab külastada raamatukogu ja võib kasutada arvutit.
- Info 469 4630 või 5694 1961.

Emmaste Päevakeskus

- 15. oktoobril alates kell 13 juukselõikuse elavas järjekorras, juuksur Maret Meimer.
- 22. oktoobril pediküüriteenus. Eelregistreerimine: Aimi Jaarma, tel 514 4327.
- Käsitööring kolmapäeviti kell 11.00 Emmaste noortekeskuses. Uued huvilised oodatud!
- Jututuba kell 11.00 Emmaste päevakeskuses.
- Toolitants: info 5376 4040, Eve Ellermäe.
- Võimalus kasutada duši. Kontakt: 5376 4040, Eve Ellermäe.
- Ettepanekud üritusteks ja huviringideks tel 5376 4040, Eve Ellermäe.
- Emmaste osavalla eakate kokkusaamine 25. oktoobril kell 11.00 Emmaste päevakeskuses.

Omastehooldus

- Omastehooldajate kokkusaamine toimub 31. oktoober kell 15.00 sotsiaalkeskuse tegevustoas. Ootan teid, Raili, telefon 5308 1035.

KODU OOTAVAD KASSID HIIMUMAA KODUTA LOOMADE TURVAKODUS

JUSS

Sünd: 2019

Sugu: isane (kastreeritud)

KLAARA

Sünd: 2023

Sugu: emane (steriliseeritud)

KRÄU

Sünd: 2020

Sugu: isane (kastreeritud)

Lisainfo: tel 523 6827 või FB-s „Hiiumaa koduta loomade turvakodu“

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

ELMAR HOLLMANN
ANATOLI NOVITSKI
ALFIN NIIT
AVO NIIT
JAANUS BERKMANN
LEMBIT LEIGER
TAAVI KAUPS
MAREK PÖLD
SELMA LEPAMAA
AINO TOMSON

äpsem info ringide kohta <https://kultuur.hiiumaa.ee/huvitegevus> või telefonil 53003234

Täpsem informatsiooni kohta <https://kultuur.hiiumaa.ee/huvitegevus> või telefonil 53003234

NÄITUSED

Kärdla Kultuurikeskus

- 30.09-30.10 „Me juured alles võrsumas“ Anna Kõuhkna maalid.
- 23.09-30.10 „Kirjad Kurist“ Iri-na Tammise kirisõrmikud ja mandalaehed.

Hiiumaa Muuseumi Pikk Maja

Septembris avatud E-P 10-17.
Oktoobris avatud E-R 10-17, L 10-15.

- Uus näitus „Vangla ja armastus. Elu ja unistus. Ülo Sooster 100.“
- Uus püsinäitus „Kärdla - rootski küla, saksa alev, eesti linn.“
- Pisinäitus „Hiidlaste jalavarjud“ avatud kuni septembri lõpuni.

Avatud meenepood ja laste mängutuba.

Nelja Nurga Galerii

- Kuni 5. oktoobrini on avatud EKA graafikatudengite grupinäitus „GRAAFIKA ON VÄRVON PIND ON RUUM“
- 10. oktoobril kell 17.00 avame Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi vanemteaduri Ain Toimi näituse „INSENERIKUNST“.

Teadusinstituudi kiiresti vananevad laboriseadmed ja erinevad tehnilised jäägid saavad Ain Toimi käe läbi uue elu kunstiteostena. Näitusel on eksponeeritud laboriseadmetest valminud mööbel, valgus-

tid, sisekujunduselemendid, ehted. Näitus jääb avatuks 30. novembrini. Näitusele on väga oodatud kõik taaskasutushuvilised, õpilased ja õpetajad.

Galerii müügiosas on saadaval Hiiumaa ja Hiiumaaga seotud loojate looming – kunst, tarbekunst, kirjandus, helilooming, fotograafia, trükised.

Galerii on avatud sügisperioodil R-L kell 11-15 ja muudel aegadel kokulepetel samuti. Võtke ühendust: Kaja Hiis-Rinne, 510 9255; Helle-Maire Kõmmus, 529 9429; Kalli Sein, 503 2246 või sõnumites - FB #neljanurga.

R. Tobiase majamuuseum ja Mikkli talumuuseum avatud ettetellimisel.

Tahkuna tuletorn

Septembris avatud T-P kell 10.00-19.00. Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

Kõpu tuletorn

Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

Ristna tuletorn

Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

Kärdla Kultuurikeskus

30.09-30.10 „Me juured alles võrsumas“ Anna Kõuhkna maalid.

23.09-30.10 „Kirjad Kurist“ Iri-na Tammise kirisõrmikud ja mandalaehed.

Hiumaa Muuseumi Pikk Maja

Septembris avatud E-P 10-17.

Oktoobris avatud E-R 10-17, L 10-15.

Uus näitus „Vangla ja armastus. Elu ja unistus. Ülo Sooster 100.“

Uus püsinäitus „Kärdla - rootsi küla, saksa alev, eesti linn.“

Pisinäitus „Hiidlaste jalavarjud“ avatud kuni septembri lõpuni.

Avatud meenepood ja laste mängutuba.

Nelja Nurga Galerii

Kuni 5. oktoobrini on avatud EKA graafikatudengite grupinäitus „GRAAFIKA ON VÄRV ON PIND ON RUUM“

10. oktoobril kell 17.00 avame Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi vanemteaduri Ain Toimi näituse „INSENERIKUNST“.

Teadusinstituudi kiiresti vana-nevad laboriseadmed ja erinevad tehnilised jäägid saavad Ain Toimi käe läbi uue elu kunstiteostena. Näitusel on eksponeeritud laboriseadmetest valminud mööbel, valgus-

tid, sisekujunduselemendid, ehted. Näitus jääb avatuks 30. novembrini. Näitusele on väga oodatud kõik taaskasutushuvilised, õpilased ja õpetajad.

Galerii müügiosas on saadaval Hiumaa ja Hiiuamaaga seotud loojate looming - kunst, tarbekunst, kirjandus, helilooming, fotograafia, trükised.

Galerii on avatud sügisperioodil R-L kell 11-15 ja muudel aegadel kokkulepetel samuti. Võtke ühendust: Kaja Hiis-Rinne, 510 9255; Helle-Mare Kõmmus, 529 9429; Kalli Sein, 503 2246 või sõnumites – FB #neljanurga.

R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum avatud ettetellimisel.

Tahkuna tuletorn

Septembris avatud T-P kell 10.00-19.00. Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

Kõpu tuletorn

Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

Ristna tuletorn

Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

- ☀ 30.09-30.10 „Me juured alles võrsumas“ Anna Kõuhkna maalid.
- ☀ 23.09-30.10 „Kirjad Kurist“ Irina Tammise kirisõrmikud ja mandalahted.

Septembris avatud E-P 10-17.
Oktoobris avatud E-R 10-17, L 10-15.
🍷 Uus näitus „Vangla ja armastus.
Elu ja unistus. Ülo Sooster 100.“
🍷 Uus püsinäitus „Kärdla - rootsi
küla, saksa alev, eesti linn.“
🍷 Pisinäitus „Hiidlaste jalavarjud“
avatud kuni septembri lõpuni.
Avatud meenepood ja laste män-
gutuba.

- ☀ Kuni 5. oktoobrini on avatud EKA graafikatudengite grupinäitus „GRAAFIKA ON VÄRV ON PIND ON RUUM“
- ☀ 10. oktoobril kell 17.00 avame Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi vanemteaduri Ain Toimi näitus „INSENERIKUNST“.

Teadusinstituudi kiiresti vana-
nevad laboriseadmed ja erinevad
tehnilised jäägid saavad Ain Toimi
käe läbi uue elu kunstiteostena. Näi-
tusel on eksponeeritud laborisead-
metest valminud mööbel, valgus-

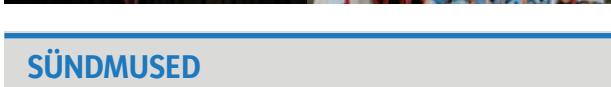
Galerii müügiosas on saadaval Hiiumaa ja Hiiumaaga seotud loojate looming – kunst, tarbekunst, kirjandus, helilooming, fotograafia, trükised.

R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum avatud ettetellimisel.

Septembris avatud T-P kell 10.00–19.00. Oktoobrist maini avatud et-tetellimisel.

Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

Oktoobrist maini avatud ettetellimisel.

R, 27. september
 ☉ kl 10 Hiiumaa kino: dokumentaal „Anett“ Kärde kultuurikeskuses, 6 €, hiiumaakino.ee/film/anett
 ☉ kl 18 Hiiumaa kino: „Elli ja kollide tiim“ Kärde kultuurikeskuses, 6 € – 7 €, hiiumaakino.ee/film/elli-ja-kollide-tiim/.
 ☉ kl 20 Hiiumaa kino: dokumentaal „Anett“ Kärde kultuurikeskuses, 6 €, hiiumaakino.ee/film/anett
 ☉ kl 19 Estonia huku 30. aastapäeva tähistamine. Tahkunas. Süütame küünlad ja asetame lilled nende mälestuseks, kes 30 aastat tagasi tormisel Läänemeres parvlaev Estonia katastroofis hukkusid. Mälestusteenistuse, mis ajastatud parvlaev Estonia väljumise hetkele sadamast peab kirikuõpetaja Hüllo Kristjan Simson.

L, 28. september
 ☉ kl 11-16 perepäev Mihkli talumuuseumis.

P, 29. september
 ☉ kl 12-14 seltskonnatennis Hiiumaa spordikeskuses
 ☉ kl 16 Hiiumaa kino: „Elli ja kollide tiim“ Kärde kultuurikeskuses, 6 € – 7 €, hiiumaakino.ee/film/elli-ja-kollide-tiim/.
 ☉ kl 18 Hiiumaa kino: dokumentaal „Anett“ Kärde kultuurikeskuses, 6 €, hiiumaakino.ee/film/anett

E, 30. september
 ☉ kl 18 Hiiumaa kino: dokumentaal „Anett“ Kärde kultuurikeskuses, 6 €, hiiumaakino.ee/film/anett
 ☉ kl 20 Hiiumaa kino: „Emalõvi“ Kärde kultuurikeskuses, 6 € – 7 €, hiiumaakino.ee/film/emalovi/.

T, 1. oktoober
 ☉ kl 18 rahvusvahelise muusikapäeva kontsert „Õnnelik on inimene“, esinevad Mati Turi ja Martti Raide, Kärde Kooli ja Rudolf Tobise nimelise Kärde Muusikakooli õpilased, Kärde kirikus.
 ☉ kl 18.30 üldfüüsiline treening noortele ja täiskasvanutele – esimene kohtumine Suuremõisa spordihoones (Lossi tee 2).

K, 2. oktoober
 ☉ kl 12 Pühalepa Lustilised – eakate tegevusring Heinamaa perekeskuses.
 ☉ kl 14 keraamikaring lastele ja noortele – esimene tund Suuremõisa keraamikakojas (Lossi tee 1a). Kl 19 keraamikaring täiskasvanutele – esimene tund Suuremõisa keraamikakojas (Lossi tee 1a).
 ☉ kl 18 Hiiumaa kino: „Elli ja kollide tiim“ Kärde kultuurikeskuses, 6 € – 7 €, hiiumaakino.ee/film/elli-ja-kollide-tiim/.
 ☉ kl 20 Hiiumaa kino: dokumentaal „Anett“ Kärde kultuurikeskuses, 6 €, hiiumaakino.ee/film/anett

R, 4. oktoober
 ☉ 4.-5. oktoober Hiiumaa rattanädalavahetus 2022 rattanadalavahetus.ee.
 ☉ kl 19-22 saunahtu Suuremõisa spordihoones (Lossi tee 2), 3 eur.

- ☀ kl 10–14 väike sügislaul Kuri koolimaja õuel. Müüjatel end kirja panna tel 503 3675.
- ☀ kl 13 Eesti MV jalgpallis: FC Hiiumaa U14 *vs* Rakvere JK Tarvas, Kärkla staadionil.

🌀 kl 14 Eesti MV: FC Hiiumaa – Vändra JK Vaprus, Kärkla staadionil.

- kl 17-19 vabaühenduste ümarlaud Kärđlas Leig-ri väliak 5.

la kultuurikeskuses. Piletid 24/22 €.

kl 17.15 Kärddla linnaraamatukogus Eesti kirjani-
ke autoriõhtu „Sõnaränd“. Esinevad Tiia Kõnnus-
saar, Lilli Luuk ja Anti Saar.

☀ kl 17.00 Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi vanemteaduri Ain Toimi näituse „INSENERIKUNST“ avamine Nelja Nurga Galeriis.

Wambola rahvaretk. Eelregistreerimine lõppeb 8. oktoobril. Kirja saab panna ja infot küsida mukumatk@gmail.com või Kalli, tel 528 9183.

🌀 kl 13 Eesti MV jalgpallis: FC Hiiumaa – FC Nõmme United U21, Kärkla staadion.

🕒 kl 13 Emmaste päevakeskuses juuksur Maret Meimer. Ainult lõikus, elavas järjekorras.

ne Pühalepa vaba aja keskus (Lossi tee 1).

☀️ 19.–26. oktoober Hiiumaa restoranide nädal. Kaheksa päeva jooksul pakuvad kohalikud restoranid ja kohvikud erimenüüd ning lisaks toimuvad meelelahutus- ja spordisündmused. <https://hiiumaa.ee/restoranide-nadal/>.

🌀 kl 14 Eesti MV jalgpallis: FC Hiiumaa - Harju JK
Laagri U21, Hiiumaa spordikeskuses.

🌟 Emmaste päevakeskuses pediküür, eelregistreerimisega. Info ja registreerimine tel 514 4327, Aimi Jaarma.

kl 19 „Coolmeister. Järeleaitamistund muusikas“ –
Mihkel Tikerpalu, Madis Kreevan ja Mihkel Seeder .
Piletid Piletilevis ja enne etendust kultuurikeskuses:
20/25€. Grupisoodustus al 10 inimesest 20 €/pilet

🌟 kl 13-18 verekeskuse doonoripäev Kärdla kultuurikeskuses. Võta kaasa isikut tõendav dokument.

Kujundus ja küljendus: MK Meedia OÜ
Trükikoda: Printall

Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.
Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud
eelneva kuu 10. kuupäevaks info@hiiumaa.ee.